

I. évf.

1925. május 1.

6. sz.

LELKI PÁSZTOR

MAGYARHONI EVANGÉLIKUS GYAKORLATI HAVI FOLYÓIRAT

Több érdemes lelkész közreműködésével,
szerkeszti és kiadja:

VÉRTESI ZOLTÁN

magyarbólyi ev. lelkész.

TARTALOM.

Ima sajtóvasárnapra. Imreh Sámuel.

*Husvét utáni vasárnapokra egyházi beszéd II. Tim. 2, 8. Ch.
Geyer u. B. J.*

*Áldozcsütörtöki egyh. beszéd Ap Csel. 1, 1—12. Hering János
Áldozcsütörtökön. Márk. 10, 14—20. Mesterházy Sándor ne-
mespátrói ev. esperes.*

*Husvét u. VI. vas. egyh. beszéd Ján. 15, 26—16, 4. Mesterházy
Sándor.*

Konfirmáció sorrendje. Vértesi Zoltán.

*Harc a hitért. Konfirm. beszéd. I. Tim. 6, 12. Kemény Lajos
budapesti lelkész.*

Konfirmációi beszéd. Ján. 6, 68—69. Imreh Sámuel.

*Vitézek telke beiktatásakor. Hoffmann Ernő dombovári ev.
adminisztrátor.*

*Temetési beszéd hű gondnok felett. Luk. 2, 19—20. Varga
László abaujszántói ev. lelkész.*

Réggeli levél. Mikor konfirmáljunk? Predikátor.

Törvények, rendeletek. Irodalom és művészet. Szerk. üzenet.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
MAGYARBÓLY, Baranya-m.

Előfizetési ár: egy hóra 1 1/2,
egész évre 18 aranykorona.

E SZÁM ÁRA 30.000 KORONA.

Alapított 1910-ben.

FITTLER SÁNDOR

orgona, orgonasíp és harmonium készítő vállalata
modern gépekkel, villanyerőre berendezve.
Pesterzsébet, **Határ-ut 20.**

Készít

elsőrangú modern
gépezetes és lég-
nyomású, tartós,
nemeshangú

ÚJ ORGONÁKAT

művészi kivitelben
Európai és amerikai rendszerű

HARMONIUMOKAT

Hadicélokra elrekvirált és egyéb

ORGONASÍPOK

speciális készítése és szállítása.

vállalja régi orgonák légnyomású rendszerre való átalakítását, kibővítést, javítását, tisztítását és szakszerű újra hangolását, valamint orgonák évi jókarban tartását.

Villamos fújtató berendezések készítése — Minden munkáért jótállást vállalok. — Felvilágosítással, tervezettel és költségvetéssel készséggel szolgálok. — Munkám szakszerű és pontos végzéséről számos egyház elismerő- és köszönőlevele tanuskodik.

és benyomások; egy darabig rejtve maradnak ott, összecsucott szárnyakkal pihennek, de nem tűnnek el mindörökre, hanem később ismét felszínre kerülnek. Nem lehet célunk ez alkalommal, hogy az emlékezet ama képességét, amellyel a pillanat felmerülő és tova tűnő jelenségeit megrögzíti, érdeme szerint méltassuk. Az minden további nélkül úgy is világos, hogy az emlékezet szellemi életünknek egyik végső nagy alapja. A nagy különbség, ami az embereket egymástól elválasztja, legalább részben arra vezethető vissza, amit megfigyeltünk és megtartottunk és amit elfelejtettünk; vajjon abban a kedvező helyzetben voltunk-e, hogy sok és értékes benyomást és képzetet őrizhettünk meg, vagy pedig üres és szegény maradt a lelkünk.

A mi vallás-erkölcsi életünkre nézve is nagy jelentőségű az emlékezet. Beszélünk a „szegény pogányok”-ról és miért nevezük őket szegényeknek? Mert Jézusról soha nem hallottak semmit is. Az ő szavai nincsenek a szívükbe írva és ők azokban az órákban, amikor az embernek támasza, vigaszra van szükségére, nem emlékezhetnek mindarra, amit a legnagyobb emberbarát és a legnagyobb vigasztaló valaha mondott és tanított. E tekintetben magunkat szerencsésekknek és gazdagoknak tarthatjuk. Hiszen valójában mi a mi legdrágább kincsünk, legfelségesebb birtokunk? Ha megkérdezzük az áhitattal éneklőt, aki a ker. gyülekezetben az énekeket zengi, ha megkérdezzük az erős lelkeket, akik a világon munkálkodtak és azt céljához közelebb vitték, vagy a szelid, csöndes megadással tűrőket, akik még a sötét sir mélye mellől is csodálatos lendülettel emelkedtek az ég felé, mindezek egyetlen szóval válaszolnak nekünk, egyetlen, a sok jótettre és győzelemre emlékeztető, megszentelt névvel: Jézus Krisztus! És a legjobb tanítás, amit adhatunk s amely mint jelmondat kell, hogy oda legyen vésve arra a sok kapura, amelyen életünk folyamán áthaladunk, ez: *Emlékezz a Jézus Krisztusra!*

Elmélkedjünk ez alkalommal arról, hogy a Jézusra való gondolásban valóban nagy erő van és hogy mi magunk mennyiben járulhatunk hozzá, hogy ez az erő nekünk is osztályrészünké legyen.

Andersen beszéli egyik meséjében, miként feküdt haldokolva betegágyán a császár. Körös-körül az ágy selyem függönyeinek redőzetéből különös fejek, arcok bukkantak elő, némelyik csunya volt és ijesztő, a másik szelid és kedves. A császár jó és rossz tettei voltak ezek, akik így megjelentek és rája tekintettek akkor, amikor a halál ott állt már a küszöb előtt. Emlékszel-e erre, emlékszel-e arra, sugta egyik a másik után... és annyi rettenetes dologgal hozakodtak elő, hogy a félelem veritéke gyöngyözött sápadt homlokán. Ekkor zenét óhajtott a császár, hogy ne kelljen hallania mindazt, amit suttoztak. S mi történt ekkor? Egyszerre csak közvetlen az ablak előtt felhangzott egy kedves, csattogó ének: egy kis fülemüle volt, aki

ott künn az ágon ült és énekelt. Hallott a kis madár császára nagy szükségéről és eljött hozzá, hogy vigasztalást és reményt énekeljen neki. És amint énekelt, a kísértetek egyre jobban halványodtak, elmosódtak, végre egészen eltűntek. A vér gyorsabban kezdett keringeni a császár kimerült tagjaiban s még a leselkedő halál is figyelni kezdett s ő is így szólt: Óh, énekelj, énekelj csak kedves madár tovább!

Valamikor nekünk is szükségünk lesz ilyenre, T. az Urban! Amikor a gyötrő gondolatok felébrednek s emlékeznünk kell minden balgaságainkra, amikor gondolnunk kell mindarra, ami volt és nem kellett volna lennie, akkor mi is kívánunk majd ilyen csodálatos éneket, hogy reményről és vigasztalásról énekeljen nekünk. S tudjátok-e mi az, ami felemelő, vigasztaló ének gyanánt át meg átjárja akkor szívünket? A csodálatos nagy ének Isten szeretetéről, a csodálatos nagy ének arról, aki az Atyával minket kiengesztelt s aki megmutatta a hozzá vezető utat: a feltámadott Jézus. *Emlékezz a Jézus Krisztusra!*

És a Jézusra való emlékezés eleven még. Mindenki tud róla valamit, noha már 2000 esztendő telt el azóta, hogy a földön járt. Egy porosz katonaoorvos egyszer kérdőíveket töltött ki a sorozásra jelentkezett rekrutákról, hogy megtudja, mi az, ami mindnyájunk legáltalánosabb tudásának tekinthető. És ekkor kiderült, hogy még a legegyszerűbb, legközönségesebb ismeretet sem lehetett megtalálni mindegyiknél. Akadtak olyanok, akik nem tudták megmondani, mi a birodalom fővárosa, olyanok, akik nem tudták, hogy hívják a német császárt. Voltak katolikusok, akik nem tudták megnevezni a pápát és protestánsok, akik nem tudták megmondani, ki volt Luther Márton. De a Jézusról valamennyien tudtak valamit. Senki sem írta bele az ő nevének emlékezetét oly mélyen az emberek lelkebe, mint ő. Minden kereszt, amelyet látunk, sok könyv és kép, a templomok s azok karcu tornyai, a mi keresztneveink, életünknek számos szokása emlékeztetnek öreá. Nem mondták jótalanul, hogy attól az embertől, aki mit sem akar tudni a Jézus felől, semmi jó se várható.

De vajjon igaz-e az, hogy ez az emlékezés mireánk nézve is erőt jelent? Első pillanatban úgy látszik, hogy nem. Mert ha mi emlékezünk a Jézusra, az nem történhetik másként, mint hogy a mi gondolataink vetélőként ide-oda járnak: mitőlünk őhöz és tőle mihozzánk. A Jézusra gondolni annyit jelent, mint az ő képét a miénk mellé állítani, életét a mi életünk mellé, türelmét a mi türelmetlenségünk mellé, áldozatkészségét a mi áldozattól való irtózásunk mellé. És ezzel tudatára jutunk a saját gyöngeségünknek. Lehetetlen Jézust ilyen gondolattal szemlélni: amivé te lettél, az vagyok én is, amit te megtettél, megteszem azt én is! Nem, a rája való emlékezésben van valami megalázó, van valami megszegyenítő. De éppen ez a megszegyenülés a mi erőnk fordulópontja, ez a megalázódás a mi ma-

gasabb lelki énünk tisztán patakzó forrása. A sempachi csatában történt, ahol a svájci parasztok diadalmas küzdelmet vívtak hazájuk szabadságáért az osztrák nemességgel. Szemben állt egymással a két sereg. Ekkor a svájciak térdeestek s Isten segedelméért könyörögtek, mielőtt hazájuk és házuk, a maguk és utódaik szabadságáért kardot vontak volna. Nézzétek, kiabáltak az osztrák lovagok, már is félnek, a porban hevernek és kegyelemért könyörögnek! Am éppen azok, akik még a porban voltak, keltek fel ujult erővel onnét, úgy harcoltak, mint az oroszlánok, kivívták a dicsőséges győzelmet s megverték a gunyolódókat.

Emlékezz a Jézus Krisztusra! Ez elsősorban felszólítás valamire. Mit kelljen hát cselekednünk? Először is kérdezzük meg magunkat, vajjon valóban ott van-e a mi tudatunkban a Jézus Krisztus, vajjon ott él-e a szivünkben az Üdvözítőnek élettelen képe? Vajjon a vallásoktatás, amelyben a legtöbben részesültünk, konfirmációi tanítás vagy bármi más e tekintetben, mindig elegendő volt-e erre? Annak a Timótheus, akit Pál ap. oktatott a ker. vallásra, az a férfit, aki szenvedéssel és küzdelemmel teljes életében át meg átélte a Jézus tanítását, annak a Timótheusnak valóban lánggra gyulhatott a szive. De vajjon, így vagyunk-e mi is? Aki közülünk abban a szerencsés helyzetben volt, hogy gyermekkorában, ifjúságában nemcsak a Szentírás egyes mondásait, énekverseket és káténak részeit tanulta, hanem mindez csak külső keret volt a Jézus képe számára, az mint valami magától értetődöt fogadja az intelmet: *Emlékezz a Jézus Krisztusra!* De feltéve, hogy ez nekünk nem jutott osztályrészül, vajjon azért le kell-e hát mondanunk arról az erőről, amely a Jézusra való emlékezésben rejlik? Nem tudunk-e olvasni? Nincs-e életünknek néhány csendes órája, amikor valamelyik evangéliumot egészen elolvashatjuk, hogy teljes, erős benyomást nyerjen Jézus felől a lelkünk? És nem fogja-e éppen az evangélium ilyen csendes olvasása és a Jézus szavai felett való elgondolkodás felkelteni bennünk mindazt, ami, mint a tengerben a drágagyöngy, ott szunnyadt kedélyünk mélyén gyermekségünk óta?

Mennyi könyvet, mennyi lapot olvasnak össze az emberek! Olyan lehetetlen feladat-e az, hogy egyszer-egyszer elolvassuk a négy evangéliumot is?! Távol vagyunk attól, hogy a Szentírás egyes verseinek olvasását vagy azoknak újra meg újra való ismétlését kárhoytatni akarnánk, hiszen tudjuk, mennyi áldás van Isten Igéjének egy kicsiny részén is, amelyet az ember ismételten átgondol s amelyet szent utlevél gyanánt választ a mindennapi gondok munkamezejére. De mégis nagyobb, szebb, fenségesebb, ha egyszer Üdvözítőnk teljes alakja lép az evangéliumok alapján lelki szemeink elé. És ha kiváló emberek önéletrajzában és vallomásaiban olvassuk, hogy akkor ébredt fel igazán a Jézus iránt való szeretetük, amikor teljes

képet szereztek maguknak a Szentírás alapján róla, miért ne lenne ez így nálunk is, ha az evangéliumot ahelyett, hogy csupán dicsérnők és magasztalók, valóban olvasnánk és olvasni akarnánk.

De ha így az ifjukorban vagy későbbi korban már kirajzolódtott bensőnkben Jézusnak képe, akkor jönnek a kísértések, jönnek hozzánk mindenfelől az áldozattól vonakodók, a szenvedéstől irtózók, szemeiket az elmulandókra irányítók és ezt suttogják, mondják, kiáltják: Felejtsd el Őt! Szakaszd le minden órának virágát, élj a jelennek, kövesd ösztöneidet, tégy úgy mint mi és felejtsd el a Jézus Krisztust! A régiek beszéltek az alvilág Lethe nevű folyamáról, amelyből felejtést ittak a lelkek. Mesék és mondák is tudnak a felejtés italáról, amelyet titkon odanyujtanak a hősnek, hogy elfelejtessék vele azt, akit nem szabadna elfelejtenie. Óh, ha a ker.-ség azt kiáltja: Ne szeressétek a világot, ne adjátok oda magatokat a hiu örömöknek, ne keressétek azt, ami elmulandó, nem irigységből teszi ezt, mintha nem akarná, hogy valakinek öröme legyen. Nem, hanem mindezzel a felejtés italától akar óvni, hogy mialatt a Jézusról megfedekeznek, el ne felejtsek egyszersmind a lelkiüket, magasztos mennyei hivatásukat.

Mikor Jézus földi testben utolsó ízben volt együtt tanítványával, évé velük az utolsó vacsorát. És hogy valami rendkívüli cselekedettel csak annál inkább emlékezetükbe vesse magát, megmosta tanítványainak a lábait. Azután vevé a kenyeret és a poharat s mondá: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre! Ne felejtsetek el engem! Ha elfelejtkeztek rólam, a lelketeket felejtitek el! T. az Urban, nem más az, mint Isten kegyelmes irányítása, vezetése, ha megszaporitja életünkben a Jézusra való emlékezés alkalmait, ha a „Felejtsd el a Jézust s élvezd az életet” sokhangú kiáltásával szembe állítja az ő szavait: „Ne felejtsd el Őt és legyen gondod a lelkedre!” Igen, jönnek órák, amikor hosszú évek múltán felmerülnek gyermekkori emlékeink, egy-egy szentirási vagy énekvers vagy amikor a temető hantjai, melyek alatt az apa, anya, testvér, hitves vagy gyermek pihennek, beszélnek hozzánk, vagy olvasunk valamit, vagy hallunk egy prédikációt, ami megindítja bensőnk... mindez Isten kezének kegyelmes érintése arra, hogy ne felejtkezzünk el a Jézusról. Talán te is éppen azért jöttél ma ide a templomba, hogy meghalld ez egyetlen szót: Emlékezz a Jézus Krisztusra!

Öregkorban gyakran gyöngül az embernek az emlékezete. S azok az események, amelyek időben legközelebb esnek hozzánk, azok halványodnak el legelőször s így az agg sokszor úgy él e világban, mint valami idegen. De a multak emlékei s éppen a régmúltéi, a gyermek- és ifjukur emlékei felmerülnek ismét. Így érintkezik az öregség az ifjúsággal és mialatt a test hervad, a lélek ifjává lesz az emlékezésben. A mi osztályrészünk

szebb, nagyobb, dicsőbb ennél. Mert van olyan emlékünkh, amely nem halványodik el az öregkorban, amely nem hal meg a halállal, amely erőt jelent, életet, tavaszt, örök ifjúságot: a Jézus Krisztus. *Emlékezz a Jézus Krisztusra! Amen.*

(Chr. Geyer után) B. J.

Aldozócsütörtöki beszéd.

(Ap. csel. I. 1—12.)

Testv. az Urban! Az Ur Jézus — a Szentírás tanúsága szerint — feltámadása után még negyven napig többször is megjelent tanítványainak; előttük sok jeleket tett, szólván Isten országának dolgairól, majd megígérvén nekik, hogy nem sok napok után meg fognak kereszteltetni a Szentlélek által s venni fogják a *Szentlélek erejét* — égbe szállt.

Ez égbeszállásnak emlékét ünnepeljük a mai Aldozócsütörtök ünnepén. Ez égbeszállással tette teljessé Isten Jézus *felmagasztaltatását*, mert ezzel megadta neki — annyi szenvedés, küzdelem és megaláztatás után — minden méltóság között a legnagyobb méltóságot: az : jobbra felől való ülést, hogy ítéljen elevenek és holtak fölött.

I. Manapság azt is szokták mondani a nagyon jó emberekre: „Nem volt miközénk való, Isten magához vette.” Ez a mondás, testvéreim, százszorosán ráillik az Ur Jézusra. Mert Jézus maga volt az igazság és vajjon mit csináltak az emberek az idők folyamán az igazsággal? Félremagyarázták, letiporták, elűzték maguk közül. Jézus maga volt az ártatlanság és vajjon van-e becsülete az ártatlanságnak a világon? Kigunyolják és meggyanusítják! Jézus maga volt a szeretet s vajjon nem tudjuk-e, hogy mennyi-mennyi rosszat tettek az emberek a szeretet ürügye alatt? A középkorban például, ártatlan embereket, a mi evangélikus hitvalló őseinket is halálra kinozták, amint mondták, csupa szeretetből, hogy lelküket megmentsék.

Egyszóval, az a sok nemes és szép gondolat, az a magasatos égi eszmény, ami Jézusban megtestesült, a földi légkörnél magasabbat kívánt. Ha köztünk maradt volna, ha elérhetnénk, láthatnánk, tapinthatnánk, akkor már nem volna eszmény, ami felé törekedni kell, mert akkor megszoktuk volna, mindennapivá lett volna s nem tudnánk megbecsülni. Ha köztünk maradt volna, az a sorsa lett volna, ami minden szép nagy eszménynek sorsává lesz, ha a tömeg közé viszik: bepiszkolják elferdítik, úgy hogy végül már senki sem ismer reá.

Ezért kellett az Ur Jézusnak, a feltámadott Igazságnak és Szeretetnek az emberiség fölé emelkednie, más szóval mennybe szállnia, a szellemvilágnak olyan magaslatára emelkednie, hogy semmiféle ellenség közelébe ne juthasson. Sem sár, sem guny, sem kihasználás. Hogy mint vezérlő, lelket nemesítő ideál,

minden köznaptól menten, minden közönségestől tisztán, a mindennapi élet sok bűne és értelmetlensége felett világítson, utat mutasson és vonzzon maga felé, mint valami mágnus.

Talán nincs is még egy olyan magasztos eszme a világon, amelyet annyi támadás és guny ért volna, mint éppen az, amit az Ur Jézus hozott közénk. S vajjon talán ártott neki? Nem! Mert még ma is abban a tiszta fényben ragyog, mint akkor, a mennybemenetel idején. Mert aki sarat dobott rá, a hitetlenség, a guny, rágalom, vagy tagadás sarát, az csak maga-magát sározta be, mert a sár mindig visszahullott arra, aki dobta.

Nézzed az égen fénylő szép esti-csillagot s próbáld meg azt röggel meghajítani s fényét elvenni. Nem tudod, mert te kicsi vagy, porszem vagy, a te erőd semmi, az a csillag pedig messze, magasan van fölötted. És, testvérem, az Ur Jézus még annál a csillagnál is magasabban van! Nem a felettünk kéklő levegőégben, hanem annál sokkal méltóbb helyen: a szellem, a lélek világában, ahová csak hittel, imával, a jó után való vágyódással lehet feljutni, de gonosz indulatokkal soha! Ahová a hitetlen és gunyolódó soha fel nem tekinthet, mert hitetlenségének és gunyolódásának visszahulló sara elveszi szemévilágát, de ahol a hívő keresztyén lelki örömmel látja a Mestert, az Urat, aki néki üdvösséget szerzett.

II. De ha az Ur Jézus azon az első Aldozócsüörtörtökön el is hagyta a testi és anyagi világot, azért azokat, akik az ő tanítványai és hívei, még sem hagyta árván. Hiszen, ha a szellem és lélek világába távozott, akkor ahhoz, aki lelkiéletet is él, aki szokott foglalkozni a maga lelkével, mégis közel van! Csak a lélektelen világtól, a testi életet élő bűnös ember tisztátalanságától van ő nagyon távol, de tehozzád, testvérem, ha nem felejtet el, hogy neked is van lelked, amelyet nem szabad elhanyagolnod, közel van az Ur! Ha hittel tekintesz utána s ha a jót, a szeretetet ki nem hagyod életedből, akkor a lelkeken keresztül, a lelkedből fakadó imádság erejével, bármikor érintkezhetel vele.

Ime, a mai napon is azért gyülekeztünk az Urnak szent hajlékába, hogy buzgó imádsággal keressük és meg is találjuk a mennybeszállt Megváltó Jézust. Hogy megerősítsük és szorosabbra vonjuk azokat a láthatatlan szálakat, melyek bennünket vele összekapcsolnak, de melyeket e bűnös és küzdelmekkel tele világ a hétköznapi idején meglazított.

De ne csak ünnepi imában keressük őt, hanem legyen számára gondolatunk és érzésünk az ünnep elmúltával is. Mert Neki van gondja ránk, van gondolatja és érzése a mi számunkra folytonosan. Hiszen Ő maga ígérte: „*Én tiveletek leszek mind e világ végezetéig.*“

Nézzünk föl az égre, hová Megváltónk fölszállott, akkor is, mikor nem a templom ünnepi csöndje és áhitata, hanem az élet zürzavara, munkája és zaja vesz körül bennünket.

III. Sokszor megtörténik majd, aminthogy eddig is megtörtént, hogy hirtelen emberek s maga a bűnös világ valamilyen formában megkérdezik tőlünk: „Ti rajongók, ti képzelődők, mit nézitek a mennyet? Nem jobb itt a földön? Nem jobb földi örömeiből földi menyországot építeni magatoknak?”

Erre a csufolódó beszédre nekünk keresztény feleletet kell adnunk. Azt kell mondanunk: Távozz tőlünk te kisértő, te csufolódó! Jól tudjuk mi, hogy a földön minden, még a legszebb földi menyország is veszendő és mulandó! Mit nézzük a mennyet? Keressük azt, aki innen eltávozott! Keressük az ő szelidségét, az ő jóságát, az ő megnyugtató hangját! Keressük a lelkünk nyugalma és üdvösségét, keressük az igazi boldogságot, ami mind hiányzik a ti földi menyországaitokból! Keressük azt az égi gyógyszert, mellyel meggyógyítsuk sebeinket, melyeket te ütöttél lelkünkön, világ! Ürességet érzünk a szivünkben, te vetted ki onnan kincseinket, bűnös földi élet; ezt az ürességet akarjuk Krisztus erejével betölteni!

Mit nézzük a mennyet? Hiszen itt a földön annyi a rút, a lehangoló, annyi a reménytelenség, a bűn és fájdalom! Hadd merüljünk el legalább gondolatban, hadd szálljunk föl legalább imádságban oda, ahol minden oly ragyogó, minden oly tiszta, ahol nincsen emberi gyarlóság, gyűlölködés, csalódás és sötétség! Legalább, míg oda fölnezzük, megfeledkezzünk a világ bűneiről, gondjairól s úgy érezzük, mintha még bűneinktől is megtisztulnánk s mintha könnyebb lenne a szivünk is.

Mit nézzük a mennyet? Az Urat várjuk onnan vissza, mert megígérte, hogy visszajő. Még nincs itt, ezt érezzük! Még nem jött el az ő ideje! Még nem vagyunk méltók öreá, még nem tudunk számára ösvényeket készíteni, még nem tudtuk bűneink halmaít elegyengetni. De épen ezt akarjuk tenni! Ezért nézünk fölfelé és várjuk, mert egyszer visszajő.

Mit nézzük a mennyet? Elképzeljük, hogy ott, arra visz majd egykor a mi utunk is. Hogy akármerre járunk az élet térségein, örömben, bánatban, bűnben, vagy jóságban: egyszer mégis mindvalamennyien arra az utra térünk majd rá, melyen Ő elment, hogy odaálljunk ítélőszéke elé számot adni.

Ezért nézem a mennyet én és velem együtt minden keresztény! És te, csufolódó, hitetlen világ, nem tudod, hogy milyen nagy erő áramlik onnan felülről az én lelkembe és életembe! Ha olykor-olykor föl nem tekintenék oda, itt lent el kellene veszítenem minden életkedvemet, minden bizalmamat. El kellene csüggednem, belemerülnék a te porodba és saradba, te lélektelen hétköznapi élet; beszennyeződne a lelkem sötétfeke-tére és szolgájává, zsákmányává lennék a bűnnek és halálnak, amely tirajtatok már régen uralkodik, ti csufolkodva kérdezők, ti száraz lelkű hitetlenek!

De valahányszor feltekintek arra, amerre az Ur Jézus elment s ahonnan majd visszatér: megtelik a lelkem napsugár-

ral, étellel, új erővel. *Onnan felülről mindig biztatást kapok:* „ember, ne félj, de küzdj és bizva bizzál!” És akkor újra van erőm itt lent birkózni az étellel, a bűnnel és önmagammal.

Ezért nézem a mennyet s várlak téged onnan vissza, óh én Jézusom! Várlak, hogy beleköltözz az én lelkembe, az egész világ életébe s hogy mindnyájunkat felemelj Magadhoz, a Te tisztult, jobb világodba!”

*

Ez a mi keresztény hitünk! Ez legyen a mi feleletünk a hitetlenség támadásaira! Ez legyen a mi utavalónk a hétköznapi napokra s ebből merítsünk új erőt a bűnnel való küzdelemre!

Hering János veszprémi ev. lelkész.

Áldozócsütörtök.

Márk. 16. 14—20.

K. H.! Mikor a földi vándor pályafutásának útján emelkedettebb helyre jut, akkor a verőfényes magaslatról messze előre lát, meglátja a hosszú utat, melyet még megtennie kell, sőt esetleg meglátja a hajlékot is, melybe bejutni forró óhajta.

Igy van a keresztény ember is. Mikor szent vándorlásának útján, kiemelkedő ünnepeken, kiemelkedő magaslatokra jut, messze előre lát a cél felé, melyet elérni kíván.

Ilyen verőfényes magaslatra jutottunk mi is e szép ünnepünkön, Áldozócsütörtök ünnepén, Krisztus Urunk mennybemenetelének emlékűnnepén. Innen messze előre látunk. Jer, nyissátok ki a szemeiteket: öregek és ifjak, férfiak és nők és nézzetek mind! Nézzünk mind az ige világánál! És mit látunk?

a *A mennybemenetel ünnepén látjuk:*

1. égi hazánkat,
2. szent kötelességeinket és
3. csudás erőinket.

1.

A mennybemenetel ünnepén látjuk *égi hazánkat*. „Az Ur azért minekutána szólott vala nékik, felviteték a mennybe és üle az Istennek jobbára.” Igen, Jézusunk felment a mennybe. Dicső feltámadása után még 40 napig tartózkodott a földön; ez idő alatt tanítványait oktatta, vigasztalta, buzdította és apostoli utjukra kibocsájtotta. Azután felment a mennybe és üle az Istennek jobbára, onnan léssen eljövendő itélni elevenek és holtak felett.

De nemcsak maga ment oda fel, hanem hiveinek is megkészítette ott a helyet. Gyönyörű főpapi imájában így imádkozott érettük: „Atyám, akiket nékem adtál, akarom, hogy ahol én vagyok, azok is én velem legyenek; hogy megláthassák az én dicsőségemet, amelyet nékem adtál; mert szerettel engem e világ alapjának felvettetése előtt.” (Ján. 17. 24.) És már előbb

megmondotta: „Az én Atyámnak házában sok lakóhely van; ha pedig nem volna, megmondtam volna néktek.” (Ján. 14. 2.) Most meg tanítványainak is, meg minden hiveinek is kijelenti, hogy: „Aki hiszen és megkeresztelkedik idvezül.” Világos utalás ez arra, hogy örök hazánk az ég. Ez az ünnep mutatja égi hazánkat, mutatja, hogy égbe visz utunk, ha itt alant jól futunk.

E szent háznak, mely bizony a menny előcsarnoka, tornya is ég felé mutat. A temetőben halottaink keresztjei is mind ég felé mutatnak. Itt alant csak vándorlunk, örök hazánk, az ég felé. Jól mondja Pál apostol: „Mert nincsen itt maradandó várunk, hanem jövendőt keresünk.” (Zsid. 13. 14.) Oh, ki ne lelkesednék ezért a szent célért? Ki ne akarná keresni ez örök hazát?! Jer, keressük mind, teljesítvén azokat a szent kötelességeinket, melyeket ez ünnep mutat nekünk.

2.

E *kötelességeket* Jézusunk röviden összefoglalva így fejezi ki: „Elmenvén e széles világra hirdessétek az evangéliumot minden teremtésnek. Aki hiszen és megkeresztelkedik, idvezül; aki pedig nem hiszen elkárhozik.” És a tanítványok ehhez tartották magukat. „Azok pedig kimentvén prédikálnak mindenütt.” Szaporodtak is ám a hivek. Attól az áldott időtől fogva, melyben a Szentlélek a tanítványokra kiáradott és háromezeren megkeresztelkedtek, a Krisztusnak megalakult házában, az Ige és a Szentségek, a keresztség meg az Urvacsora által a hivek vezéreltetnek rendeltetésük felé. Ahol igaz hivei vannak az Urnak, ott ezeket az eszközöket buzgón felhasználják. Az Isten beszédét hallgatják és a két Szentséggel élnek. Boldogok vagytok ti evangélikus keresztyének, hogy a kegyelem ez eszközeit használhatjátok és szent kötelességeiteket teljesítve, napról-napra erősödhetek a hitben és gyarapodhattok a kegyes keresztyén életben. Mindenki teljesítse szent kötelességeit.

Igaz, hogy nagy feladat ez, de ne csüggedjete el, hanem inkább bizzatok, mert az Isten csudás erőket ad nekünk.

3.

Ezeket az *erőket* is mutatja ez ünnep. „Azokat pedig, akik hisznek, ilyen jelek követik: az én nevemben ördögöket űznek, új nyelveken szólnak. Kigyókat vesznek fel; és ha valami halálost isznak, meg nem árt nekik; betegekre vetik kezeiket és meggyógyulnak.” Így is lett. „Azok pedig kimentvén prédikálnak mindenütt, az Ur együtt munkálván velük és megerősítvén az ígét a jelek által, amelyek követik vala.” És így is történt.

A gyenge, az egyszerű apostolok kimentek mint juhok a farkasok közé és sikerrel terjesztették az Istennek országát a föld minden határain. Bár százados üldöztetés nehezedett az

Ur hiveire, azok csudaszerüen megállottak, megerősödtek és győztek.

Csudás isteni erő munkálkodott a reformátorokban és a reformáció hiveiben.

És ma is csudák történnek mindenütt, ahol hiveink igazán teljesítik kötelességeiket. A bűnt kiűzik magukból, a betegeknek gondját viselik, a betegeket meggyógyítják és nem árt nekik semmi veszedelem. Béke, boldogság lakozik közöttük és haladnak az égi haza felé, melyet ez ünnep mutat nekünk. Ámen.

Mesterházy Sándor.

Husvét után VI. vasárnap.

Ján. 15. 26—16. 4.

K. H.! Gyorsan közeledett az az idő, melyben Jézusnak tanítványaitól meg kellett válnia. Jól tudta az Úr, hogy azokra aztán nehéz napok fognak virradni. Siet is őket a bekövetkezendő küzdelmekre, üldöztetésekre előkészíteni. Nyiltan megmondja nekik, hogy apostoli utjukon üldöztetés is várakozik rájuk. De bátorítja is őket; ígéri nekik Szentlelkét, ennek hathatós gyámolítását, hogy el ne csüggedjenek, hanem Mesterük mellett bizonyoságot tegyenek és elvégre diadalt arathassanak.

Most a pünkösdi ünnepére készülünk, hogy ezt méltóképpen megszentelhessük. És midőn így áhitatosan készülgetünk, nemcsak az lebeg szent célként szemünk előtt, hogy pünkösdi ünnepén a diadal felett szent örömmel örvendezhessünk, hanem az is, hogy éppen ez ünnepen lelkesedést merithessünk a további küzdelemre, a Krisztushoz való igaz hűségre, drága egyházunkhoz, nehéz napokban is, törhetlen ragaszkodásra. E tekintetben pedig megfelelő buzditással szolgálnak nekünk Üdvözítőnknek tanítványai, követői üldöztetéséről alapigénken foglalt fenti bátorító szavai. E szavakat vizsgálva, feltárul előttünk a világtörténelemnek egyik legborzasztóbb fejezete.

A keresztyének üldöztetése. Jertek velem, Keresztyén Testvéreim, járjuk be azokat a könnyel és vérrel áztatott tereteket, ahol a világtörténelemnek ezen szomorú jelenetei lefolytak. Igen sok tanulságos és felemelő dologgal fogunk találkozni.

A keresztyének üldöztetését nézve, látjuk:

1. az üldöző ellenséget,
2. az üldözött hiveket és
3. a szabadító Istent.

1.

Az üldöző ellenségről jövendölve, Jézus ezeket mondotta: „A gyülekezetekből kirekesztenek titeket; sőt jön idő, hogy aki öldököl titeket, mind azt hiszi, hogy isteni tiszteletet cselekszik. És ezeket azért cselekszik veletek, mert nem ismerték meg

az Atyát; sem engem." Így is történt. Így cselekedett az üldöző ellenség.

Az apostolok kegyesen éltek, mindenkivel jót tenni igyekeztek. Mégis sok ellenségük akadt. Megváltó Urunknak igaz hivei, a hű keresztyének Istent imádva, embertársaikat szeretve, lelki tisztaságban iparkodtak élni. Mégis számtalan durva, kegyetlen, vérszomjas ellenség támadt rájuk.

A keresztyének első üldözői a zsidók voltak. Halálra kövezték az alamiznaosztogató Istvánt, a Jézus szent ügyének első vértanuját. Megölték Jakab apostolt is és még sok másokat is...

Ez az üldözés tartott Jeruzsálem elpusztulásáig és a zsidó-népnek a földkerekségén történt szétszóratásáig.

Sajnos, az üldözés nem szűnt meg. Új üldözők támadtak a pogányok között. Elölméntek a magokat félistenekül imádatni akaró római császárok, kik vad haragra gyuladtak a szobraik előtt áldozni nem akaró keresztyének ellen. Közöttük a legkegyetlenebb Néro volt, aki kereszt-tűz-pallos halállal végeztetett ki férfiakat, nőket, gyermekeket megszámlálhatatlan számban. Három századon keresztül folyt, tartott e borzasztó üldözés egészen Nagy Konstantin császár uralkodásáig. Ne gondold azonban kedves Hallgatóm, hogy ezzel véget ért az üldöztes. Nézd csak, onnan keletről jön egy üldöző sereg. A törökök, Mohamed fanatikus követőinek serege. Életet, vagyont pusztítva, megsemmisíti e sereg az Ur Jézusnak ezer meg ezer gyülekezetét, köztük a hajdan virágzó apostoli gyülekezeteket is.

Majd onnan támadnak az üldözők, ahonnan legkevésbé lehetett volna várni. Magában az egyházban találkoztak a Krisztus tudományáról megfélelmedezett, az Istent, a Jézust nem ismerő kegyetlen emberek, kik e világnak szolgálva, borzasztó üldözést zuditottak a reformáció hiveire.

A róm. kath. egyháznak elfogult fejedelmei, püspökei és papjai Európának majdnem minden országában megmutatták hajmeresztő kegyetlenkedéseiket. Franciaország fővárosában Párisban ama gyászos Bertalan-éjszakán, az úgynevezett „párisi vérnáson" ezrekre menő protestáns vérzik el gyilkos kezük alatt. Németországban az általuk felidézett harminc éves háboru rettenetes pusztításai, városok és falvak füstölgő romjai, kietlenné vált tartományok, feldult családi tüzhelyek, sok-sok tömegsír mutatták kezeiknek szörnyű munkáját. Magyar hazánkban is alig alakulnak meg az első ev. gyülekezetek, máris felhangzik a törvényhozás termében az iszonyu kiáltás: „A lutheránusok megégettessenek." És rémesen lobog fel a máglyatűz Budán, hol György ev. könyvárust, Libetbányán, hol az ev. lelkészt és az ev. tanítót égették meg. (Csepreg városában durva császári katonák az ev. templomban kardélre hánytak (1621-ben) férfiakat és nőket, öregeket és gyermekeket, 1223 ev. hívőt.) Pozsony felől rablánc csörgése hangzik... ott kísé-

rik (1673) a hitvalló protestáns lelkészeket és tanítókat, kibeszélhetlen kinzások között, a nápolyi gályarabságra... Ijesztően, mint rémes éjszakán a cikkázó villám, villog Eperjes piacán (1687) a hóhér-bárd és vérzik el alatta, toll által le nem írható, nyelv által ki nem beszélhető kinok között, sok jó lutheránus hitrokonom.

De nem folytatom tovább. Szivem összeszorul, szemeimbe könyök tolnak, ajkamon a szó elakad, mikor látom, látom e rettenetes, hitőseink pusztítását és virágzó gyülekezeteinek megsemmisítését mutató sötét képeket...

Végre mégis kezdett derengeni. A borus felhők a keresztyénség egéről eloszlottak. Hálát adok ezért Istennek és elismeréssel, meg kegyelettel emlékezem meg az üldözött keresztyénekről. Úgy érzem, hogy az üldözöttek és vértanuk hűséges kitartása engemet is lelkesít, erősít szent vallásom iránti hűségemben,

2.

ha nézem az *üldözött hiveket*. „De ti is bizonysgot tesztek; mert kezdettől fogva én velem vagytok.” Így hangzott Jézusnak hiveiről való bizonysgtétéle, azok hűsége felől tett jövendölése. Azok a reájuk kiáradt Szentlélek által vezérelve és megerősítve, bizonysgot tettek a Krisztusról, viharban, vészben is, az üldözöttek nehéz keresztje alatt is.

A tanítványok szent lelkesedéssel mennek ki apostoli utjukra. Bátran prédikálják az evangéliumot, veszik fel a megtérőket az egyház kebelébe és terjesztik Istennek országát. S mikor e jó munkájukért rájuk üldöztetés zudul, akkor sem tántorodnak meg, hanem szóval-tettel vallják: „Kicsoda szakaszt el minket a Krisztus szerelmétől? nyomoruság vagy szorongatás, vagy üldözés, vagy éhség, vagy meztelenség, vagy veszedelem, vagy fegyver-é?” (Róm. 8. 35.)

István, az egyszerű, de hűséges diakonus, bátran néz a vértanui halál elé. Jakab, a tevékeny apostol félelem nélkül hal meg hitéért. Pál, a nagy apostol hűségesen irogatja még a római fogságból is apostoli leveleit és az igazság koronája elnyerhetésének reményében hal meg a vértanúság szent koszorújával megkoronázott nagy apostolok mind hiven megtartják az Üdvözítőnek parancsát: „Légy hiv mind halálig és néked adom az életnek koronáját.” (Jel. 2. 10.)

Nyomdokaikba lépnek azután az üldözött hivek ezrei. Az agg Polikárpus smirnai püspök bátran mondja az őt Krisztus megtagadására unszó poroszlóknak: „Nyolcvanhat év óta szolgállok én Krisztusnak, az én Uramnak, sohasem okozott ő nekem keserőséget, miképpen bánthatnám meg az én királyomat, ki engemet megváltott.” És kész volt a lángok között meghalni.

A régi előkelő világnak egy hívő nőtagja Perpetua Karthago városában tesz bizonysgot a Krisztus mellett és hal meg az

üldözők szolgálainak fegyvere alatt. Az üldözött hivek között volt egy fiatal rabszolgaleány is, ki reggeltől estig tartó szörnyű kinoztatások dacára is halálig hű maradt Üdvözítőjéhez.

S a Krisztushoz való hűségnek hasonló tanubizonyságait látom a reformáció üldözöttjeinél is. Látom Husz Jánost, a hitjavítás előhírnökét a kosztitzi máglya lángjai között meghalni az evangéliomért. Látom dr. Luther Mártont, amint a wormszi birodalmi gyűlésen, e világ hatalmasai előtt, életének veszélyeztetése mellett rendületlenül mondja: „Itt állok, nem tehetek másként, Isten engem úgy segítjen. Ámen.” Látom Gusztáv Adolfot, a hős svéd királyt az ev. hitért meghalni ott a lützeni csatatéren. (1632. XI. 6.) Látom ott az inquisitio rémes hazájában a derék Gonzálest és két nőtestvérét, amint egymást bátorítva, zsoltárokat énekelve, a máglya tűzében meghalnak az ev. hitért.

Látlak titeket is libetbányai ev. lelkész és tanító, hogy kézszek voltatok elszenvadni a máglyahalált is, evangéliumi szent hitünkért. Látlak titeket magyar gályarabok, amint a halálra sorvaszó szenvedések között is tántoríthatlanul valljátok a megtisztított hitet. Látlak titeket hitvédő vitéz fejedelmek és harcosok. Látlak titeket egyházam dicső mártirjai! Áldást mondok titeátok! És felbuzdulok, hogy igaz keresztyén hitemet, a földön e legdrágább kincsemet, minden viszonyok között megtartsam életem végső lehelletéig. Mindegyikünk szent örömmel kövesse az Ur parancsát: „Tartsd meg ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat.” (Jel. 3. 11.) Ne féljünk, mert velünk lesz az Isten, mint vele volt üldözött hiveivel.

3.

Nézzétek csak az üldözött hivek között ott látjuk a *szabadító Istent*. Mellettük van, védi, erősíti, megszabadítja és megkoronázza őket. „Mikor pedig eljő majd ama Vigasztaló, akit én küldök néktek az Atyától, az igazságnak Lelke, aki az Atyától származik, az tesz majd én rólam bizonytságot.” Így is történt.

Mikor az üldöző zsidók már-már elnyomták az Urnak zsenge egyházát, akkor bekövetkezett Jeruzsálem elpusztulása és a zsidónépnek szétszórátása. Az apostolok a rettenetes veszedelemből csudaszerüen megmenekülnek és szétmenve, az egész római birodalomban prédikálják az evangéliomot. Ki cselekedte ezt? A szabadító Isten.

Pál apostol rabbilincsekbe verve megy Rómába és mégis hódítani akar. Hódít is, mert jóllehet a római császárok három századon át üldözték a keresztyéneket, a Krisztus tudománya lassanként áthatja a vele szemben ellenséges érzületü pogány világot, felhat egészen a császári trónig, Nagy Konstantin megkeresztelkedik. Majd utóbb a régi római birodalom területén keresztyén államok létesülnek. Ki cselekedte ezt? A szabadító Isten.

Mikor százakat öl meg az üldöző ellenség, akkor ezeren jelentkeznek, hogy vallják, miszerint: Jézus Krisztus Ur az Atya Isten dicsőségére!

Mikor a reformáció híveit az üldöztetés gyászos idejében az egyiptomi sötétségnél is nagyobb sötétség vette körül, akkor mindjobban terjedt az evangéliomnak életet, halált, feltámadást megvilágító fényessége. A mélységből felkiáltó apáinknak imádsága meghallgatásra talált és hangzott feléjük a biztatás: „Ne félj kicsiny nyáj, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy néktek adja az országot.” (Luk. 12, 32.)

Az iszonyu üldöztetések után az egyes országokban törvények hozatnak, melyek a protestánsok vallás szabadságát biztosítják.

Ki cselekedte ezeket? A szabadító Isten, kiről joggal énekelték apáink és énekeljük mi is: „Erős vár a mi Istenünk!” Legyen néki dicséret és dicsőség örökkön örökké!!!

K. H! Elvonultak lelki szemünk előtt a keresztyének üldöztetésének gyászos és mégis dicsőséges századai. Láttuk az üldöző ellenséget, az üldözött hiveket és a szabadító Istent. Megrendülve is épültünk és felbuzdultunk igaz hűségre irántad drága Üdvözítőm és törhetlen ragaszkodásra evangéliomi hitünkhöz. Óh, lebegjen szemünk előtt állandóan az örök szent példája, az ő szenvedéseikkel, törhetlen hűségükkel Krisztusunk és anyaszentegyházunk iránt s igyekezzünk velük egyek lenni a Krisztus iránti hűségben és szeretetben, hogy egykoron övelük együtt örökösök is lehessünk a mennyországban, a szabadító Isten kegyelméből. Amen.

Mesterházy Sándor

III. Alkalmi beszédek és elmélkedések.

Konfirmáció sorrendje.

(A nagybörzset falusi viszonyokat tartva szem előtt, a hivek s szórványbeliek tanulásáig, a konf. vizsga az urv. osztást közvetlen megelőzi. A konfirmandusok, a lelkész kíséretében orgonazugás közepette mennek a templomba; az oltár előtt már kijelölt székek mellett megállnak, kezüket imára kulcsolva kissé meghajtják magukat s csak akkor ülnek le, midőn lelkészük a sekrestyébe bement. Külön oltári szolgálat, ima, ep. olv. avagy szószéki beszéd nincsen. A konfirm. lélekemelő sikerét, a hosszadalmasság veszélyeztetné. Az egész egy óra hosszánál tovább semmiesetre se tartson.)

1. *Gyülekezeti ének.* „Szentháromság, egy Istenünk, Hozzád buzgón esedezünk, Nézz alá e kis seregre, Fogadd őket kegyelmedbe!” stb. (Dté. 306. sz.)

2. Lelkész az oltárhoz megy. Konfirmandusok felállnak s

közelebb lépnek az oltárhoz. Lelkész *előfohásza* s *előszava*, bejelentvén az ünnepély célját s jelentőségét, majd azt mondja: A tanítást, a munkát imával szoktuk megkezdeni, fohászokjunk most is Isten segédelméért s azért kérem a gyülekezetet is, álljon fel és N. konfirmandus imádkozzon.

3. *Egy konfirmandus imája.* (Rövid fohászszerű ima. Pl. „Jó Istenünk téged kérünk, légy munkánkban segítségünk.” Amen. Ima után a hivek leülnek s következik

4. *Kikérdezés* (Mindegyik gyermek pár kérdésre felel).

5. „*Ma újra hűséget fogadok*“ konfirm. éneke.

6. *Eskü előtt, lelkész imája.* Kérvén Istent, adjon erőt az eskü, a fogadalom megtartására.

7. *Eskü.*

8. A konfirmandusok együttesen, fennhangon elmondják az *apostoli hitvallást.*

9. *Kézadás, áldás* Isten igéjével s alkalmi versekkel. A konfirmandusok sorban letérdelnek s harangzúgás közben megáldjuk őket.

Alkalmi versek pl.:

Én vagyok az ut az igazság és élet ...

Ján. 14, 6.

Kedves gyermek szülők kincse, szeme
fénye,
Halljad mit mond Jézus hitünknek
vezére,

Ő az *Ut*, mely vezet, aranyos édenbe,
Tövisen keresztül, a magas mennyekbe;
Ő az *Igazság*, mely nem bukik el soha,
Kítör a sirjából s új életre kel ma;
Ő az *Élet*, halál nincs, ne rettegjünk
hát,

Örömkönnyei közt vedd, az egyház
áldását.

A szegényeknek az ev. prédikáltatik...

Luk. 7, 23.

A szegényeknek drága kincs a hit,
Tünni és remélni megtanít:
S néki míg a sir rá nem lehell,
Mindig tünni és remélni kell! ...
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál édes gyermekem.

(Arany J.)

„*Boldogok, kik Isten igéjét hallgatják s megtartják azt*“ ... Luk. 11, 28.

A fogadás elhangzott gyermekem.
Hallotta Isten, mint szent esküvést,
Míg jársz ez árnyék földi téreken,
El ne feledd, mélyen szivedbe vésd!
Bolyongva a bűn tövisai között, —
Hogy légy fehér ruhába öltözött,
Megőrizvén szived liliumát:
Olvasd az Ur evangéliomát!

(Sántha K.)

„*Boldogok, kik háborúságot szenvednek...*

Mát. 5, 10.

Gunyoljon a világ, kisértsen a sátán,
A vallás tüze ég keblemen oltárán,
Örülök vagy sirok, élek avagy halok,
Gyermekded hitemben sirig meg-

maradok,

Hiszek az Istenben és az örök létben,
A bűn bukásában, erény győzelmében!

(Nagy L.)

Vigyázatok és imádkoztatok...

Máté 26, 41.

„Vigyázz, harcolj, imádkozzál,
Nyujt Isten segédelmet

S ad dicső győzödelmet,
Légy hű s tőle ne távozzál;
A halált el ne feledd
S a koronát el ne ejtsd.
Vigyázz azért s imádkozzál."

Arról ismernek meg, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretitek. Ján. 13, 35.

„Aki azt állítja, hogy az Istent szereti, De felebarátját gyűlöli és megveti, Az az Ur Jézusnak nem hű tanítványa Hogy egymást szeressük Krisztus azt kívánja."

Hagyjad az Urra a te Utadat...

Zsolt. 37, 5.

„Nem hágy el a jóságos Isten,
Bizzál őbenne holtodig;
Ha senki nincs aki segítsen,
Ő áld, vigasztal, boldogít.
Elhagyhat az egész világ,
Ő nem hágy el, van gondja rád."

És mikor imádkoztok, ne legyetek sok beszédűek, mint a szegények... Ti azért így imádkozzatok: Mát. 6, 7—13. Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben stb. (Az utolsó konfirmandust a Máté evangélioma szerint elmondott Mi- atyánkkal áldja meg.)

10. Egy, vagy több konfirmandus beszéde a gyülekezethez, szülőkhöz, keresztszülőkhöz.

Ilyenformán:

Tisztelt Gyülekezet!

Istennek segítségével megújítottuk azon szent fogadást, melyet keresztségkor, keresztszüleink tettek helyettünk.

Kérlek benneteket fogadjatok fel szívesen az ágostai hitvallású evangélikus keresztyén egyház felnőtt tagjai sorába. Mi ígérjük, hogy kötelességeinket tőlünk telhetőleg teljesíteni fogjuk. Istenfélő, erkölcsös életet kívánunk élni, egyházunk fenntartásához anyagi erőnkhez mértén hozzájárulunk, evangélikus lapjainkra előfizetünk. ev. istentiszteletre szorgalmasan eljárunk, az urvacsorát évenként vesszük bűneink bocsánatára, lelkünk megnyugtatására. Ígérjük továbbá, hogy Krisztusunkhoz hívek maradunk mindhalálig s minden cselekedetünkben a szeretet lesz vezérszavunk.

Hála és köszönet szüleinknek, keresztszüleinknek, lelkészünknek s tanítóinknak, kik minket eddig is felneveltek és minden szépre és jóra megtanítottak.

Isten áldja meg e gyülekezetet s annak minden egyes tagját! Áldja meg az Ur községünket, hazánkat s minden ember-társunkat! Lakozzék közöttünk béke és testvériség!

Téged pedig Megváltó Jézusunk kérünk: légy velünk, maradj velünk! Amen.

11. Lelkész rövid *intő szava* a konfirmandusokhoz.

12. „*Isten felséges adománya*“, vagy más éneket énekelik a konfirmandusok.

13. Lelkész kezének a megkonfirmáltak fejére tételével *megáldja őket*: „Akit az Ur megáld“ ... stb.

14. *Urvacsora* kiosztása, a gyülekezet jelenlétében. Az urv. közben a gyülekezet egy alkalmi verset énekelhet.

15. *Ima. Miatyánk. Áldás.*

16. *Bezáró gyül. ének. „Emlékezzél“* (Dté. 307 1. v.).

Összeállította: *Vértesi Zoltán.*

Harc a hitért.

Konfirmációi beszéd. (I. Tim. VI. 12.)

Kedves gyermekek, ez a megszólítás a mi részünkről a mai nappal elmúlik veletek szemben és ha ma megtettétek a vallástételt evangéliumi hitetekről, ha megerősítve a Krisztushoz való hűség ígérését, méltónak ítélt titeket az Üdvözítő arra, hogy asztalához járuljatok, — méltónak ítélnék mi is titeket arra, hogy a felnőtt keresztyének közé számítsunk benneteket. Nem úgy szólunk tehát most már hozzátok, mint gyermekekhez, hanem mint testvérekhez a Krisztusban, akiket testvéri szívvvel és komolysággal igyekezünk Krisztus hűségese követőivé tenni.

Nagy és jelentőségteljes nap ez tehát a ti életetekben. Határnap ez, melyen vissza kell néznetek az eddigi évekre és előre kell tekinteni az ezután következőkre. Amire visszanéztek, az a gyermekkor. Eleje ködbe vész, — öntudatlan kis gyermek, gyámoltalan kis emberke az, akit ott láttok. A szülői szeretet melengeti, gondozza, fáradhatatlanul és önfeláldozóan, mindent, mindent, még az éjszakai nyugodalmat is odaadva azért, hogy megmaradjatok, növekedjete, kiragyogjon lelketekből az első mosolygás, kicsendüljön belőletek az első értelmes szó, elkezdjete járni, beszélni, lelkes lényvé: emberré fejlődni. Azután már tisztábban látjátok az elmúlt esztendőket és bennük magatokat, — a játék évei még ezek, — de jön az első indulás az iskolába, utána sorba mind a többi, lassanként mindig több tanulni való, mindig több és folytonosabb kötelesség egészen a mai napig, mikor előre is kell már tekinteni.

Bizony látni kell mindnyájatoknak, hogy ezekben az elmúlt esztendőben az isteni gondviselés oda állította mellétek az ő őrző, oltalmazó és szerető angyalait szüleitek személyében. Ha valaki meg tudná mérni azt a fáradságot, gondot, töprengést, aggodalmat, amennyit egy-egy gyermeknek felnevelése okoz szüleinek és ezzel szemben meg tudná mérni mindazt az örömet és boldogságot is, amit a gyermek nyújt ezért nekik, bizony-bizony kiegyenlíthetetlenül több jutna az elsőből a mérlegbe, mint a másodikból. Csak a szeretet teheti képessé a szülőket kötelességeiknek hűségese és teljes teljesítésére és csak a szeretet tudja megtenni azt a csodát, hogy kiegyenlíti újból, szinte mindennap a különbséget a szülők szíve számára.

Néznetek tehát figyelmesen vissza, gyermekeim, az elmúlt esztendőkre s érezzétek mélyen szívetekben a hálát, a szere-

tet melegét és a vele járó kötelezettségeket szüleitek iránt. Legyen szívetek ez órában imádkozó háládatossággal szüleitek iránt, akik idáig elvezettek titeket és legyen igazi mély háládatossággal Isten iránt, hogy megtartotta és meghagyta őket a ti életetek gondozására. Gondoljatok még mélységesebb szeretettel azokra az édesapákra vagy édesanyákra, akik mellől már elhívta Isten élettársukat s akik magukban is minden erőfeszítésre hajlandóan megfeleltek irántatok való kötelességeiknek. Nincs más szó, nincs más érzés ezen az ifjúkor előtt álló s a gyermekévektől bucsuzó napon, csak egyedül a hála szava és érzése. Fogadjátok, édes apai és anyai gondos, szerető és önfeláldozó szívek e gyermekek mindnyája nevében a hálás szeretetnek meghatótt és komoly köszönetét...

Ti pedig, kedves gyermekek, fogadjátok a felolvasott szent ígéket úgy, hogy azokat nem csak Pál apostol üzeni nektek, nemcsak az Üdvözítő kívánja tőletek, — hanem a ti jövődő éveitek felé aggódón és féltőn néző szüleitek is kéri tőletek. Mikor most a jövődő felé néztek, odanéznek veletek együtt szüleitek is és bár az ő szemek elől éppen úgy eltakarja a jövőt az isteni gondviselés, mint ti előletek, — mégis bennük ott van az a változatlan és ellenállhatatlan benső törekvés: óvni, figyelmeztetni, segíteni titeket. Ime ők nagyon jól tudják azt, hogy küzdelmek várnak reátok, éppen úgy, mint reájuk vártak, jól tudják, hogy ti sem maradhattok csalódások nélkül, jól tudják, hogy a pénzzel, kenyérrel, gonddal, kísértéssel, rosszal és fájdalokkal való harcot nektek is végig kell harcolni, mégis a mai napon az apostollal együtt szívetekbe szeretnének írni örök figyelmeztetésül: Harcold meg a hitnek szép harcát...

Ime itt van a fegyver az eljövődő élet minden küzdelmére. Nem testi erővel, nem éles ésszel, nem szilárd akarattal lehet megnyerni az ételle szemben a küzdelmet, biztosítani magunknak a győzelmet, a megelégedést, a lelki nyugalmat, hanem azzal a sokszor lenézett és kigunyolt kis kavicssal, amit Dávid a parittyájába tett: a hit ez, mely az élet elbizakodott Góliátjai ellen is győzedelmeskedik. Ennek a hitnek a harcát kell megharcolnotok, hogy egészen és megmozdíthatatlanul szívetek tulajdonává tegyétek. Mindenkit közöletek, akinek szívében szilárd és megbízható hit van, nyugodtan engedhetnek el szülői, az ő hitük megtartja őket, megtartja hűségben mennyei Atyánk és az ő szent fia iránt, megtartja szeretetben szülőik és vallásuk iránt, megtartja az egyenes uton életcéljuk és rendeltetésük feladatainak teljesítésében.

Ne gondoljátok gyermekeim sem azt, hogy ezt könnyen lehet megőrizni, — bizony meg kell harcolni a hitnek harcát önmagunkkal, a világgal és gonoszsággal szemben, — sem pedig azt, hogy szüleitek ezt a kérést csupán az élet küzdelmeire való tekintettel intézik hozzátok. A gondos szülők nagyon jól

tudják azt, hogyha mindent, mindent kezetekbe tudnának is adni a földi jólét, békesség és boldogság megszerzésére, jóformán semmit nem tettek volna, mert annak állandóságát biztosítani nem tudják.

Harcold meg a hitnek szép harcát, ez a buzdítás vonatkozik ugyan a földi élet feladatainak teljesítésére, de igazi jelentőségüvé akkor válik, ha hozzácsatoljuk a mondat második felét is éppen úgy, mint az apostol: harcold meg a hitnek szép harcát, nyerd el az örök életet, melyre hivatattál... Ime kedves gyermekek, — most nézzetek vissza még egyszer a gyermekekre, — ott kezdődik a szülők gondoskodása attól a perctől kezdve, amint az első sirást el akarták csitítani nálatok — és átnyulik a földi életen túl az örök életbe is — és azt akarja, hogy ott se legyen sirás és jajgatás a részetek, hanem öröme és békessége az Isten országának. A hitet őrizd meg, a hit harcát harcold meg, hogy itt is jó életed legyen, azon túl pedig elnyerhessed az örök életet: ime ez a ti szülőiteknek szeretete, vágyódása és kérése hozzátok...

Óh a földi szülőknek ebből a szeretetéből próbáljátok most már megérteni, hogy milyen lehet a tökéletes Istennek atyai szeretete az emberek iránt. Milyen hatalmas, végtelen, örökkévaló az!... Hogy akarja a mi javulásunkat, jobbulásunkat, örökéletünket! Hogyne hinnétek tehát benne, gyermekeim, ugy-e? Benne és az Ő egyszülött fiában, aki azért jött, hogy mindenkinek, aki hiszen benne, — örök élete legyen... Ne keselkedjeteek és ne ingadozzatok tehát, sem most, sem ezután soha az életben; hanem tegyeteek vallást szép vallástétellel egész életetek által a ti bennetek való hitről.

Am a mi buzdításunk hiábavaló lenne ti hozzátok, ha azt is meg nem mondanánk most néktek, hogy a hitnek szép harcát hogyan harcoljátok meg? Megmondjuk tehát, ti pedig jól jegyezzétek meg: a szívnek tisztasága által.

Az édes apa komoly arcán, az édes anya féltő tekintetében hosszú évek gondjai és lankadatlan szeretete bizonyosságaképpen ott van az örök kérdés: ime én mindent megteszek gyermekek boldogsága érdekében, — nem rontja-e el ezt a családon kívüli élet, nem lesznek-e hiábavaló folytonos figyelmeztetésem, nem rontja-e el saját boldogságát észrevétlenül maga a gyermekem? A szülői lélek úgy repdes e kérdés körül, mint a madár, mikor valami bizonytalan veszedelmet érez fészkéhez közeledni. Alulról csuszik-e fel láthatatlanul, mint a kígyó, vagy felülről csap le váratlanul, mint a keselyű... hogyan tudom megvédeni őket? Vajjon megőrzi-e szive tisztaságát az én gyermekem? Mocsarak között jár, a bűn bojtorjainai sűrűn az ut felől, ki tudja-e kerülni őket? Gyűlölködés és szeretetlenség ezernyi példája közé jutott, nem tapad-e valami belőle a lelkére? Kisértések jönnek reá száz és százféle alakban, fogja-e tudni mondani mindig olyankor is, mikor én nem sughatom majd

neki: Távozz, távozz el Sátán... Óh marad-e, marad-e tisztának, jónak, boldognak, ahogy én szeretném?...

Gyermekeim, így aggódnak értetek a szülői szívek s minden figyelmeztetésnek, melyet eddig kaptatok s melyet ezután fogtok kapni, ugyanaz a féltő szeretet a sugalmazója, amellyel Pál apostol írta ugyanebben a levélben Timótheusnak, legkedvesebb tanítvány-gyermekének: „Ne légy részes a más bűneiben, magadat tisztán tartsd meg.” Mert jól jegyeztétek meg: hiábavaló a szülőnek minden igyekezete, ha ti magatok nem vigyáztok. Ezentul saját magatoknak kell vigyázni szívetek tisztaságára. Valóban úgy van, ahogy a szülői szívek aggódnak: látható és láthatatlan veszedelmek fenyegetik szívetek tisztaságát és ebben boldogságotokat: bűn, harag, irigység, könnyelműség, hitetlenség, önzés... és vége, vége a szív békéjének, belső nyugalmának, ha elveszett a szívnek tisztasága!

Ha van bennetek egy szemernyi hála, egy szemernyi igaz szeretet élő és meghalt szüleitek iránt, ne okozátok neki azt az elviselhetetlen, szörnyű fájdalmat, életük megkeserítését, hogy szíveteket tisztátalanná, életeteket nyugtalan, megzavart életté lássák elváltozni. Őrizzétek meg szívetek tisztaságát és akkor érezni fogjátok, hogy milyen csodálatos boldogságot tud adni az emberi léleknek a hit és szeretet kettős és mégis egyazonos tisztasága. Érezni fogjátok, hogy milyen elszakíthatatlanul kapcsol az minket mennyei Atyánkhoz, Üdvözítőnkhez, szeretteinkhez és minden szépséghez, mely olyan bőséges bőven van az életben minden tiszta szív számára.

Bizony a tiszta lélek úgy üdit, mint a tiszta forrás vize, — szomjaznak rá az emberek, ellenállhatatlanul vonzz mindenkit maga felé, szépséget, szeretetet, jóságot és boldogságot áraszt maga körül. Kérünk tehát titeket: járjatok emelt fővel és emelt lélekkel e földi életben, annak minden örömei, bánatai, veszteségei, jutalmi és kísértései között. Maradjatok hitben, szeretetben és hűségben Isten, egyházunk és szüleitek iránt. Emeljen fel titeket a hívő és tiszta szív az ég felé, amint Jézust felemelte oda Áldozócsütörtökön. Ne féljete, szülők és gyermekek, onnan felülről védelem jő, minden láthatatlan veszedelem ellen. Jóságos Atya és önfeláldozó Megváltó figyel onnan szívetek tisztaságára, a hitért való harcotokra és az örökéletre, melyet e kettővel megszerezhettek!

Elbocsátunk tehát titeket, kedves gyermekeim, a felnőtt keresztyén emberek életküzdelméi közé. Legyetek tiszták és legyetek bátrak. A jóságos mennyei Atyánk és földi szüleiteknek áldása és szeretete kísérjen titeket minden utaitokon. Amen.

Budapest.

Kemény Lajos.

Konfirmációi beszéd.

(János ev. VI. 68—69.)

1925 V. 12. KJ.

Kedves Gyermekeim!

Régen várt, kedves, szent nap virradt ma reátok. Istennek kegyelméből eljutottatok abba a korba, amikor, megismerve szent vallásunk igazságait, az Isten szent színe előtt, az ő szent templomában, saját elhatározástokból, önként megerősíthetitek azt a fogadást, amit egykor a keresztségben jó keresztszülőitek tettek helyettetek, még beszélni sem tudó, zsenge, ártatlan gyermeki lelkek helyett, hogy drága evangéliumi vallásunkhoz egész életetekben keresztül mindvégig hívek maradtok s tőle benneteket semmi ezen a földön el nem szakaszthat sohasem. Eljutottatok abba a korba, amikor vallásunk igazságaival együtt megtanulhattátok, hogy nincsen, nem adatott a földön más név, amely által megtartatunk, mint egyedül a mi Urunk Jézus Krisztusnak szent neve, — s megismerve a mi drága lelki fejlődelmünket, az igaz szeretet és őszinte ragaszkodás hangján elmondhatjátok ti is Simon Péterrel: „Uram, kihez mennénk? Örök életnek beszéde vagyon Tenálad. És mi megismértük és elhittük, hogy Te vagy ama Krisztus, az élő Istennek fia.”

Óhózzá járultok hát ebben az ünnepélyes órában, életeteknek eme nagyfontosságú, komoly idején. Annak a Krisztusnak lábaihoz borultok, akiknek nevében először hoztak benneteket a templomba, hogy keresztviz alá tartsanak, akinek hívó szava a jelen nyomoruságos idők szenvedései közepette tihozzátok is szól: Jöjjetek énhozzám ... kövessetek engem! ...

Kedves Gyermekeim! Amikor a sereg harcba indul, zászló körül csoportosulnak vitézei, ahhoz a zászlóhoz hűséget esküdenek. Harcba indultok most ti is. Az aranyos gyermekévek gondtalan napjaiból ki az élet nehéz harcába, amelyet nem kerülhet el senkisé a földön. Vigyétek magatokkal ti is a ti zászlótokat, amelybe a Krisztusnak szent neve van aranyos fonállal beszöve! Az ő vitézei vagytok, az ő nevével induljatok a harcba! Az ő szent nevét magasztaljátok életharcotokban

1. szívvel,
2. szájjal és
3. teljes egész életetekkel!

I.

„Uram, kihez mennénk? Örök életnek beszéde vagyon Tenálad. És mi megismértük és elhittük, hogy Te vagy ama Krisztus, az élő Istennek Fia.”

Ez a vallomás kél ajkaitokon ebben az ünnepélyes, szent órában. S ez a vallomás szívetek mélyéből fakad. Ne feledjétek el ezt sohasem! Életeteknek minden idejében szerető szívvel menjetek a ti Megváltótokhoz, aki áldozatul adta magát

érettetek is, hogy megváltana benneteket az örök halálból az örök életre, — aki végtelen szeretettel hív benneteket most is, s hívogat ezentul is mindenkoron. A jövőt nem ismerhetjük, gyenge szemünk annak titkaiba nem lát, — nem tudjátok ti sem, hogy öröm ér-e benneteket inkább, vagy bánat, jó napjaitok lesznek-e, amikor a szerencse derüs sugarai ragyogják be éltetek egét, vagy pedig a bánat sötét felhői vonják homályba annak tiszta fénylő ragyogását, de abban az egyben bizonyosak lehettek, hogy bármi érjen benneteket, a ti Megváltótok mindenkor veletek leszen, örömötöket megédesíti, bánatotokat megnyihiti s szelid vigasztaló szavaival vezet benneteket tovább életeteknek útján. Magasztaljátok hát az ő szent nevét mindenkoron szívetek szerint, annak hálás gyermeki érzetével ragaszkodjatok hozzá mindenha!

II.

Közelebről megismerve őt, a Krisztushoz mentek most, Kedves Gyermekeim, az ő követésére kötelezitek el magatokat, akinek beszéde örök élet számotokra. Kövessétek hát őt, nemcsak szívvvel, hanem szájjal is! Az ő szent nevének magasztalásában soha meg ne restüljete! Hirdessétek a Krisztust, aki életet és üdvösséget szerzett nektek! Lobogtassátok fennen azt a zászlót, amelyre az ő szent neve van felírva, hadd lássák azt mások is, s hadd szegődjenek az ő követői közé!

Pál apostol nehéz időkben hirdette a Krisztusnak evangéliumát s ezer veszély között is rendületlenül vallotta: „Nem szégyenlem a Krisztusnak evangéliumát, mert Istennek hatalma az minden hívőnek üdvösségére!” Nehéz idők vannak most is. Megpróbáltatásteljes idők járnak a keresztyénségre most is, nemcsak abban az első szomorú időszakban, amikor az embernek hitéért még szenvednie kellett. A fenyegetett istenige védelmére minékünk is, tinektek is, Kedves Gyermekeim, ki kell állanotok az egyház küzdő porondjára s belekiáltanotok a háborgó világba: A Jézus nevében, tegyétek le a gyűlölség gyilkos fegyvereit! — emberek szeressétek egymást, amiképpen Krisztus is szeretett minket! Hirdessétek soha el nem némuló ajakkal a Krisztusnak evangéliumát, az ő nevének dicsőségére és a ti lelketeknek igaz javára és boldogságára!

III.

De nem elég csak szívvvel és szájjal, hanem egész életetekkel magasztalnotok kell az ő szent nevét, bizonyosságot tennetek a Krisztusról. Ezt pedig csak úgy tehetitek, ha hozzá mindig hiven ragaszkodtok, s az ő nyomdokaiban jártok. Hogy pedig az ő nyomdokaiban jártok, hogy az ő tanítványai vagytok, azt arról ismerik meg az emberek — az ő saját szavai szerint — ha egymást szeretitek.

Ez az egymás szeretése vonatkozik mindenekelőtt is szüleitekre, akik hozzátok a legközelebb állanak, akik benneteket

eddig felneveltek s minden jóval elhalmoztak. Szeressétek hát őket, legyetek mindenkor hálás gyermekeik, kik szem előtt tartják a 4-ik parancsolatot: „Tiszteljed a te atyádat és anyádat, hogy jól legyen dolgod és hosszú életü légy a földön.”

Szeressétek minden embertársatokat, legyetek hű gyermekei egyháznak, hazának! Annak az egyháznak, amelynek tanait most közelebről megismertétek, amelyért annyit küzdöttek, szenvedtek a multban apáink. Ezt a drága evangéliumi anyaszentegyházat ne hagyjátok el ti se sohasem! Ha közelitene majd felétek csak egyszer is valaki, hogy ennek hitétől benneteket eltántorítson, feleljetek neki határozott, bátor szóval, nyugodt evangéliumi önérettel: Távozz tőlem sátán!

S mint hű egyháztagok, legyetek hű polgárai a hazának is! Ennek a sokat szenvedett, édes magyar hazának, amelynek sorsa a multban evangéliumi egyházunk szent ügyével mindig összeforrt.

S mint szerető, hálás szívű gyermekei szüleiteknek, sziklaszilárd hitű tagjai evangélikus anyaszentegyházunknak és hű polgárai édes magyar hazánknak, lobogtassátok mindvégig azt a zászlót, amelynek ma hűséget esküdtök, amelyen csak egyetlen szó, egyetlen név van, a Krisztusnak neve, amelyre szálljon áldás és dicsőség mostantól fogva mindörökké! Amen.

Imreh Sámuel.

Vitézek telke beiktatásakor.

A régi magyar szabadságharc költője lantját pengetve így énekel: „*Vitézek! mi lehet, szebb dolog a végeknél!*” Dicsőítő ének ez a magyar erények egyik legszebbikének, a vitézség termőtalajának. A végek voltak azok a helyek, hol bizonyágot tett a magyar arról, mint szereti a honi rögöket, melyeken eltöltötte a játékos gyermekéveket, vértézve fel magát ifjúkorában a tudás, munka és harc eszközeivel, melyeken hősiesen küzdött férfikorában úgy építő munkájával, mint harci kedvében ádáz ellenségekkel szemben, melyeket hő szeretettel szemlélt akkor, mikor az öregség megtörte erejét, meggyengítette teherbíró képességét, mikor közeledni érezte az időt, hogy életelen testének egyesülnie kell azzal a földdel, melyre öntötte úgy az öröm, mint a bánat könnyeit. És mivel ily egybefonódott volt az élet a honi röggel, termett bőséges gyümölcsöt a vitézség fája, melyből táplálkozott e nemzedéknek kevés kivétellel minden fia abban a vézszen szomorú időben, amikor az embereknek milliói álltak egymással szemben. Ekkor lett nyilvánvaló, hogy ősök, a végek hősei példaadása nem volt hiábavaló, nem emésztette meg az idők vasfoga, de új hajtásai eredtek. Ti vagytok ezek! Ti vagytok nemzeti szempontból az a *kovász*, melynek át kell járnia a nemzet egyetemét, ti a mi keserű és

siralmas életünk sója, mely hivatva van megóvni a nemzettestet a romlástól, pusztulástól, elrothadástól.

Ünnepet ülünk! De ne legyen ez embernek dicsőségére rendezett, hanem szóljon Istennek, mindenek Teremtőjének és Kormányzójának, ki az erőt adta néktek, mint egy hon fiainak, kötelességszerű tennivalótok elvégzésére, mely becsületes munkátokért im veszitek a jutalmat, a honi rögöket. De mikor e földdarabra, melyért életet kellett áldozni és vért fizetni, kérjük a népek Istenének áldását, tehetjük-e ezt anélkül, hogy lelkünk, különösen a tietek el ne repülne a megemlékezés szárnyán messze földekre, idegen országokba, el a sártenger borította szerb területekre, el a fenyvesekkel vadregényes bérces Kárpátokba, el az életeket elnyelő orosz mocsarakba, el a Doberdo szikláira, az Alpesek hóborította csucsaira, mindenüvé, hol emberörjítő zajjal zúgtak az ágyuk, robbantak gránátok, srapszelek, kattogtak gépfegyverek, ropogtak puskák, berregtek repülőgépek, oda, hol az ólomfecskék révén oly fájdalmasan bő aratása volt a csontkezü halálnak, hol elhulltanak legjobb-jaink a hosszú harc alatt, hol felavattattak az első vitézek, kik életüket és vérüket adták a honi földért és most mégis idegenben porladnak. Ne mondjuk, hogy tiszta, igaz, fogvatkozás nélküli szívből való a mi ünneplésünk, ha a névtelen hősök, az isten-csókkal elhalmozott vitézek számára nincs egy gondolatunk, fájó pillantásunk. Ugyanakkor azonban, mikor a súlyos veszteségekről való megemlékezés a honfiúi bánat könnyeit sajtolja szemünkbe, a jelen pillanatnak nagyszerűsége, mintha fátyolt borítana a közelmúlt véres eseményeire, szívzsongató veszteségeire és révedező tekintetünket egy szebb, jobb, *boldogabb jövővel* biztató hajnalpírra irányítja. Mintha a bánat könnyei elapadnának és egy szent *reménység tüze* gyúlna lángra bennünk. E reménység pedig az, hogy amely nemzetnek ily fiai vannak, nem veszhet, nem pusztulhat el. Legyetek tehát reményünk valóraváltói, legyetek *égő csipkebokor, lobogó tüzoszlop* a nemzeti gyász sötét napjaiban, hogy istenfélő, példaadó, mint mágnes vonzóerejű legyen, hogy járjanak mindazok, kik sötétségben botorkálnak, fellelkesülve példátokon, az *istentélelem, kötelességteljesítés, felebaráti szeretet és honszerelem* ösvényein. Ha ilyen tiszta és szeplőtelen életben való járás komoly elhatározástok, nem lesz hiábavaló a kegyelem Istenéhez való könyörgésünk, akkor bizodalommal teljesen mondhatjuk: Atyánk Istenünk, ki alkotója vagy mindeneknek, tekints reánk, kik a te égboltozatod alatt a te imádásodra gyűltünk össze. Kérünk alázatos és gyermeki hittel, áldd meg e földdarabokat, melyeket a mi atyánkfiai és testvéreink hűségük, kötelességteljesítésük fejében jutalmul vesznek. Élesszék e rögök kicsinyben és nagyban, férfiban és nőben e hon iránti véget nem érő szeretet tüzét. Áldd meg a rajta végzett munkát, adj esőt és termékenyítő napsugarat egyaránt, hogy legyen e föld bőséges

termése a te dicsőséged és fenséged prédikálója. Legyen a te gazdag áldásod azokon, kiknek tulajdonába megy át e föld, hogy meg ne tántorodjanak az irántad való hűségben és szeretetben, meg ne lankadjanak a rájuk rótt köteleességteljesítésben és add nekik jókedved esztendeinek nagy számát. Legyen a te áldó kegyelmed azokon, kiket a vérség köteléke fűz a megjutalmazottakhoz, hogy legyenek miként ezek buzgó tagjai evangéliumi egyházunknak és hű gyermekei a megtépett hazának, kik a te erődre támaszkodva teljesítik a rájuk mért hivatást. Legyen áldásod kormányzónkon, a te jóságos szemeid megcsonkult hazánkon. Áldj meg mindnyájunkat szent Fiad, az Ur Jézus nevében. Amen.

Hoffmann Ernő.

Temetési beszéd hűséges gondnok felett.

(Luk. 2, 29, 30.)

Gyászoló Szeretteim! Hát mégis megtörtént! ... megtörtént amit előre láttunk, amitől nagyon féltünk, amiben utolsó percig nem hittünk és amitől mégis rettegtünk... A mi szeretett testvérünk, megharcolva az élet kemény harcát, ime kiszenvedett, felette a halál győzedelmeskedett. Rettenetes volt a haláltusa. Mi akik közelről szemléltük, nem tudtuk, vajjon ezt az erős szervezetet csodáljuk-e, mely nem akarta kibocsátani magából az éltető lelket? vagy pedig sajnálattal álljuk körül küzdő testvérünket, aki itthagyni készül a mulandóság világát és már-már látja az őt hívogató szeretteit, akik őt ott szeretettel várják... Amilyen csodálattal és sajnálattal állottuk körül betegágyadat, éppen olyan szent fájdalommal álljuk körül most koporsódat, hogy elbucsuzzunk tőled. Fájdalmunkban és szomorúságunkban csak az evangélium világol, amelynek fényénél látjuk távozó nemes lelkedet, mely a nehéz küzdelemben kéri elbocsátatását, mondván: *„Immár bocsásd el Uram a te szolgálodat békeességben, mert látták az én szemeim üdvösségedet.”* E bibliai aggastyán szavai azért illenek úgy az ő ajkaira, mert az én hitem szerint, az ő élete mindenben a bibliai öreg Simeonéhoz hasonlított s ezért be kell teljesednie Krisztusba vetett reményének is.

A felolvasott szent ígékben Simeon az Ur szolgálójának vallotta magát. Szolgának vallotta és annak is tartotta magát a mi távozó testvérünk is és valóban az is volt a szó legnemesebb értelmében, *szolgálója volt meghitt családjának és szolgálója volt szülőfalujának is.* Ezen szolgálatai közepette érte őt utól a kérhetetlen halál könyörtelen előfutárja, a súlyos betegség, mely kiverte kezéből a munka szerszámát és tétlenségre kárhoztatta munkához szokott nemes énjét... De pihenésében sem tudott nyugodni, hol családja ügyét intézgette, hol egyháza

dolgai után érdeklődött, hol községére gondolt, amelynek hosszu időn át volt hűségese tisztviselője... És aki pihenésében is így gondoskodott, óh, milyen lehetett munkája teljében egészségében? Milyen volt? Hát milyen volt? Óh, mondjátok csak gyászoló szerettei? Hítvese! ki 41 évet töltöttél vele, te tudod legjobban milyen gondos és odaadó férj volt, mindig gondja volt arra, hogy legszűkebb környezetének, az ő kicsiny családjának mindene meglegyen. Ti sem mondhattok egyebet gyermekei, hiszen nektek szentelte mindenét, idejét, életét, erejét s úgy szolgálta a családi szentély egyszerű oltárán is az Urat, hogy a ti boldogságotokon munkálkodott. És amennyire titeket szeretett, éppen olyan, vagy talán még nagyobb rajongással viseltetett unokái iránt is. Sokat megfordultam társaságában, mindig az ezekről való beszéd volt legkedvesebb témája és ők voltak azok, kik még utolsó sulyos napjait is felderítették... hiszen mindig közjök vágyott... ha pedig másik fiát említettem, szeme mindig könybe lábadt s az lett volna egyetlen vágya, ha azt még legalább egyszer keblére ölelhette volna, ... de hiába ez nem teljesedhetett be, azonban emléke élni fog az ő szívében is, mert szerető szívének melege még a messze távolban is érezte áldó hatását. Egy ilyen édesapa csak áldást hagyhat a családban, amely áldás a gyermekekről átszáll a testvérekre is, akik őbenne szintén az ő áldó Simeonukat látták.

Az Urnak szolgált ő rajongásig szeretett kicsiny egyházában is, és egyenesen ennek a szolgálatnak volt kellő elismerése az a tény, hogy őt a mi egyházunk igen korán presbyternek, majd gondnoknak választotta, amely tisztséget olyan hűséggel viselt, hogy nem csak mi gyarló embertársai, hanem még a magasban lakó igaz bíró is megjutalmazta érte, mert evangéliumi hitéből kifolyólag vallom és hirdetem, hogy az én gyarló szemeim egyenesen Istenünk megfoghatatlan kegyelmét és munkájának magasztos elismerését látják abban a körülményben, hogy a mindenható Isten kegyelme megengedte érnie, úgy neki, mint sok idős bennszülött testvérünk vágyának beteljesedését, tornyunk felszentelését... amely feledhetetlen ünnepén még ő is ott könnyezett a többiekkel együtt... és én csak most tudom miért? csak most tudom, illetőleg az ünnepség utáni napon láttam már, hogy azért, mert ev. hittel átítatott nemes lelke, már akkor érezte Simeon szavainak magasztos jelentését vonatkozással az ő életére: „Mostan bocsátod el Uram a te szolgádat békességgel; mert látták az én szemeim üdvösségedet.” — Keresztyének, Szeretteim! Kell-e világosabb bizonyíték arra nézve, hogy Sz. J. Isten szolgálója volt?

Hízen csak így tudta a község rendjét is fenntartani, mint annak rendőrkapitánya, ki 26 évig viselte e tiszttel, hűséggel, odaadással, önfeláldozással és becsülettel abban az időben midőn ez a hivatás nemcsak egész embert kívánt, hanem sokszor életének és szabadságának kockáztatásával is járt. Az

ilyen feladatot közmegelegedésre csak az tudja elvégezni, aki Istenével van, illetőleg akivel Isten van, vagyis aki Istennek szolgálja.

Igy látom én a bibliai öreg Simeont a mi itt nyugovó testvérünkben megszemélyesítve és szinte hallom elköltözött lelkének utolsó sóhaját: „Mostan bocsátod el Uram a te szolgálodat stb.” Hiszen életük teljesen egyező volt, az is türelemmel várta a Krisztust s általa a szabadulást ... ő is türelemmel hordozta a szenvedés nehéz keresztjét ... amilyen odaadással kérte Simeon is az ő elbocsátását ... úgy szállott az ő lelke is buzgón az imádság szárnyain az én és a ti lelketekkel együtt a magasságos menny felé ... Uram bocsásd el a te szolgálodat ... és az imádság meghallgattatott, Isten elküldte érte az ő követét s míg az itt örök álomra zárta szemeit, megállította jószágos szívének dobogását ... Isten angyalai elvitték az ő lelkét fel ... fel a magasba Isten trónusához s akit itt csak hitének szemeivel látott ... ott nemcsak színről-szinre lát, hanem hallja is elismerő szavait ... Jól vagyon jó jámbor és hű szolgálom, kevással voltál hű sokra bizlak ezután menj be a te Uradnak örömebe ... s az üdvözültek hajlékának kapuja felnyílik s ő belép azon ... de még egyszer visszatekint és onnan int felétek: Isten veletek szerettem ... Isten veletek a viszontlátásra!... Amen.

Abaujszántó.

Varga László,
ev. lelkész.

IV. Képek s idézetek a szentíráshoz.

1. A husvét és pünkösdi idő a kitörő, szent örömnök és ujjongásnak ideje. Erre utal a *Jubilate* = „Örvendezz” (Zsoltár 66, 1—2), *Cantate* = „ÉnekeljeteK” (Zsoltár 98, 1—2), *Rogate* = „KérjeteK” (Máté 7, 7), *Exaudi* = „Hallgass meg Uram” (Zsolt. 27, 7—8). Az örömnök alaphangja: „Kevés idő múlva megláttok engemet ... a ti keserüségetek örömrre fordul és a ti örömtöket senki el nem veszi” (Ján. 16, 16—23). Ez az igazi tartós öröm azonban akkor következik be, ha a mi órákat az Ur órája szerint igazítjuk, ha *énekünkkel* az Urat dicsőítjük, ha a Jézus nevében szállunk az *ima* szárnyán Istenhez, ki bizonyára *meghallgatja* gyermekei könyörgését.

2. Egy remete valahányszor véleménye szerint áhitattai imádkozott, mindig egy diót vetett egy tába, hogy tudja, mily gyakran imádkozott. Mikor egy idő múlva tekintélyes számu dió gyűlt össze, megolvasta s elégedetten állapította meg, hogy a lefolyt idő alatt sokszor áhitatoskodott. Ekkor mintha egy belső hang sugta volna neki, most már törd fel a diókat, nézd

meg belsejüket, vajjon milyen volt imád s hogy tetszett az Istennek? Hozzáfogott a diók feltöréséhez és nagy megcségyenülésére a sok között csak egy volt ép és egészséges, a többit mind féreg rágta vagy fekete volt és penészes... Most már belátta, hogy nem az a fontos, hányszor imádkozik, hanem hogy az ima igazán szívből jöjjön. „E nép csak ajkával tisztel engem, de szíve távol van tőlem...” (Stäbler.)

3. Dostojevszky, a nagy orosz író, istenfélő ember volt, aki azt az imádságot, melyet kis gyermekkorában tanult, egész életén át megtartotta és gyermekeit is megtanította rá. Mikor halálát közeledni érezte, a Szentírás vigasztalásához menekült. Megkérte feleségét, olvasson fel neki a bibliából, a Mt. evangéliumából. Felesége teljesítette kívánságát és felolvasta Ker. János és Jézus versengését, hogy melyikük kereszteltesse meg magát a másikkal. Ker. János ezt mondja Jézusnak: „Nekem kell általad megkereszteltetnem”, — mire Jézus azt felelé: „Hadd történjék most így, mert illik nekünk a mi tisztünk minden igazságát betöltenünk.” — „Hallod?” — szölt Dosztójevszky a feleségéhez: „Hadd történjék most így, — én meghalok” és behajtott a bibliát... (Doszt. Breviárium.)

„Aki teljes bizalommal imádkozni tud, az a legfőbb boldogságot, melyre képesek vagyunk, már elérte, mert a világ minden hatalma, élvezete és dicsősége mi azon meggyőződéshez képest, hogy egy határtalan jósaú és hatalmu lénynek közvetlen gondviselése alatt állunk?” (Eötvös: Gondolatok.)

5. „Az Isten meghallja azt, ha nem beszélnek is hozzá fennhangon. Meghallja, ha semmit sem mondanak is, akik éreznek.” (Jókai: Fekete gyémántok.)

6. „Mert ma is vannak álomlátások, melyek megdöbbenek. Kötetekre való ilyet gyűjtenek össze a tudósok. Ma is vannak jelenségek, amelyeket ámulva kell tudomásul venni: tudósok serege figyeli a médiumokat, akikkel vagy akik jelenlétében a misztikus dolgok egész serege történik.” „Rá kell jönni, hogy vannak jelenségek, amelyek előtt megtorpan látszólag legyőzhetetlen szellemünk. Furcsa. Vajjon a galamb, amely 100 kilométerről halálos biztossággal veszi az utat a hazai dúc felé, a rügy, mely februárban kiütözik az ágon, a hullámrezgés, amely fülemhez hozza Pesten a párisi Opera előadását: nem épen ilyen titok? Nagyon eltévelyedtünk. Egyszerűen megszoktuk magunk körül a sok ismeretlenséget és mégsem hiszszük el, hogy vannak még csodák.” (Bpesti Hírlap, 1924. júl. 24. szám.)

7. Jókai egyik munkájában szól a balangóról vagy ördög-szekérről. „Milyen nyomorult növény lesz belőle, ha gyökeréről leszakad! Az egyik szél délnek hajtja, aztán a másik ül fel hátára s elhajtja keletnek. Pedig milyen kemény, dacos, tüskével fenyegető növény, amíg a gyökerén áll.” (A köszivű ember fia.) Ilyen az ember lelkének is a vallás, az egyház; fékező,

megtartó erő. Gyökér, amelyről ha leszakad, maga is „ördög-szekér” lesz.

8. A nagy zenészek is hívő emberek voltak... Bach, Haydn, Liszt és a legnagyobb: Wagner! Igazat mond egy író: „Ahol a zene fenségessé válik, ott hívő lelkek legmélyéből fakad. Bach H-moll miséje, Beethoven kilencedig szimfoniája, mi más ez a két mű, mint a vallásos életnek két legnagyobb evolúciója...” (Hollaender: Truck Tamás utja.) „Ott, hol az öröm nagy és mély s hol a fájdalom tiszta, mindkettőnek vallásos az alaphangja. Aki ezt átélte, nem tagadhatja. Mi más Rembrandt Krisztusa, Michel Angelo Mózes, mik egyebek Rafael madonnái, mint sóvárgásban kitörő vallásosság.” (U. o.)

V. Lelkész teendői. Egyházi és iskolai Élet.

V. Reggeli levél.

Mikor konfirmáljunk?

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

A legtöbb év. gyülekezetben szorgalmasan folynak a konfirmandusoknak a konfirmációra való intenzivebb előkészítése, tanítása. Az igazi konfirmáció nemcsak e két-három hónap munkája, hanem a szülői s ovodai nevelés és felügyelettől véve kezdetét, a mindennapi tanköteles vallásoktatásával folytatódik s fejeződik be. Ez a befejezés a hitben való öntudatos, személyes megerősítés azonban nem megállást jelent, nem úgy értendő, hogy immár a befejezett, betetőzött ifju szívek épületét s kinyilatkozott érzületét teljesen gond, felügyelet és javítás nélkül hagyhatnók, hanem mint a reformációra, (hogy t. i. folytonos reformációra van szükség) úgy a konfirmációra is áll az, hogy az ember *folytonos konfirmációra, hitben való megtartásra, megerősítésre* szorul. — Az évenként többszöri urvacsoravétel int és alkalmat ad erre.

A multkor, igen tisztelt Szerkesztő Ur, találkoztam több paptársammal, kik a nálunk szokásos konfirmációról év. gyermekeinknek első ízben az Ur asztalához bocsátásáról beszélgettek s vitatkoztak. Előhozakodtak avval, hogy a gyermek 12 éves korát tekintve korai a konfirmáció, hogy nem értik meg, hogy későbbi korban kellene megtartani stb. Hisz már máskor is volt erről szó, az egyházi lapok is többször tárgyalták, a mult évben pedig a németországi „Ev. Luth. Zeitung” is hosszasan foglalkozott vele.

Én, mint gyakorló lelkész, csak röviden, a következőkben vagyok bátor erre vonatkozó nézetemet itt leszögezni:

a) a konfirmáció — magyarhoni egyházi, gazdasági és iskolai állapotainkat tekintve — teljesen megfelel ama követelményeknek, ahogyan jelenleg van;

b) a konfirmációt nem tolhatjuk ki — különösen az általános falusi viszonyokat tekintve — a gyermek 14 éves koráig, mert a mindennapi elemi tankötelesség az iskolai törvény szerint a tanuló 12 éves koráig (VI. o.) terjed s így a nevelés és tanítás folytonossága szempontjából elveszitenők a növendéket. Ev. hiveink szétszórotsága miatt a külső periferiákon, szórványokban lakó evang. felnőtt ifjakat sem tudnók úgy megkapni, mint 12 éves korukban.

c) A *gazdasági*, népünk *megélhetési* viszonyainak javulása után lehetne csak az elemi iskolát 8 osztályúvá fejleszteni s ez esetben a gyermeket 14 éves korukban megkonfirmálni.

d) Felsőiskolákba járó tanulóknál persze más a helyzet, bár itt is addig kell a vesszőt hajlítani, míg fiatal. A konfirmációnál nem is olyan nagyon fontos a kor, még a bölcselkedő értelem sem, mint inkább az *odaadó hívő gyermeki szív*, az a még el nem durvult, meg nem keményedett *puha szív*, melybe kiírthatatlanul s felejthetetlenül bele lehet vésní Isten csodálatos dolgait: az evangéliomot, az Igét és a sakramentumok miszteriumait. Csak *korán*, csak *kömlölyan* kell az anyagot, a szívetek lelkipásztori kezünkbe s gondjainkba venni s *el nem eresztetni a sirig*.

Maradtam Szerkesztő Urnak kész hive:

Predikátor.

U. i. Megjegyzem a konfirm. tanításra, mint a vallásoktatás kiegészítésére minden ev. tanuló kötelezhető, de a konfirmációra az eskü, fogadalom letételére nem.

VI. Törvények és rendeletek.

1. Az egyház, mint jogi személy, a *községi virilisek* sorába felvehető s így virilis jogát rendszerint lelkésze útján gyakorolhatja. Az egyház adójába azonban a lelkészi s tanítói javadalom nem számítható be. Magyar Köz.ig. 1925. 15. sz.

2. A *vitézi* folyamodványhoz csatolt anyakönyvi kivonatok bélyeg és díjkötelesek.

3. A törvény elrendeli, hogy minden év *május utolsó vasárnapján*, a háboruban elesett hősök emlékére gyászistentisztelet tartandó a templomban, illetve a hősök emlékoszlopánál hazafias emlékbeszéddel.

VII. Irodalom és Művészet.

(E cím alatt csak a szerző, kiadó vagy könyvkereskedő által beküldött könyveket ismertetünk.)

1. *Gyurácz Ferenc ny. ev. püspök:* a) „*Hétköznapi imák reggeli és esti istentiszteleten a templomban.*“ Ára füzve 60 ezer K, vászonkötésben 100 ezer K. A régen érzett hiányt pótlendő mű 250 oldal terjedelemben, olvasható nagy betűvel, jó papíron, nyolcadrét nagyságban tartalmaz nyolc hétre szóló hétköznapi, négy hétre szóló esti templomi imát, továbbá vallásos esti megnyitó és záróimákat, betegekért mondandó imákat, végül szentírási szakaszokat. b) „*Lelkivezér*“ X. kiadásban most jelent meg. Ára jó vászonkötésben 56 ezer kor. Készül többféle párnázott s bőrkötésben is. Minden 10 példány után egy ingyen példány jár. Különösen alkalmas konfirmándusoknak ajándéknak. c) „*Agenda*“ az egyet. egyház megbízásából két kötetben jelenik meg kb. 800 oldalon. Az első kötet önmagában is önálló mint az eddigi Agenda s juniusra, a második kötet is egyházi szertartási beszédeket s imákat tartalmaz s szeptemberre jelenik meg. A második kötetbe beszédeket s imákat a nagynevű szerkesztőn kívül az evang. lelkészi kar kiváló szónokai s írói (köztük Geduly, Kapi, Raffay dr. püspökök) írták. Ára egy-egy kötetnek vászonkötésben 11 aranykorona (à 17.000). Bármely kötet külön is kapható. Bolti ára magasabb lesz. Ismert, erős evangéliumi hitű, apostoli lelkű szerző neves eddigi munkássága, jelzik fönti imakönyvek s agendák rendkívüli nagy értékét. Mindegyik mű a jóhírnevű Kis Tivadar könyvnyomdájában Pápán készült, hol azonnal megrendelhető.

2. *Raffay Sándor dr. ev. püspök:* a) „*Imakönyv*“ evangéliumi keresztyének számára, III-ik bővített kiadás. Különböző félvászon, vászon, fehér, fekete arany metszésű, legfinomabb párnázott bőrkötésben jelent meg. Kisalokban 56, 63, 140, 196, 224, nagyobb alakban színes keretnyomással 70, 77, 168, 224, 252 ezer kor. árban. b) „*Evang. Konfirmándusok Kátéja*“ VII-ik bővített kiadás. Pályadíjat nyert mű. Ára 8000 kor. Mindkét ev. hitből fakadó értékes mű megrendelhető Kókai Lajos könyvkiadónál Bpest., Kammermeyer K. u. 3. Lelkészeknek bizományba szállít bérmentve és 20% engedménnyel.

3. *Paulik János ev. lelkész:* „*Egy szebb jövőendő utjai.*“ A nyíregyházi ev. templomban elmondott négy kedves, népszerű, szép beszéde. Szerző sajátja. Ára 6000 kor.

4. „*Evangélikusok Lapja*“ XI. évf. 14. és 15-ik száma már az új szerkesztő összeállításában jelent meg. Figyelemre méltó cikkei: „Husvét“, „Ev. sajtó“, „Evangélizáció“, „A sajtónap és vérkeringés“ új reményekre jogosítanak. Felelős szerkesztő

Németh Károly, Lébény Győr m., felelős kiadó: *Pálmai Lajos*, Győr. Előfizetési ár $\frac{1}{4}$ évre 20 ezer kor.

5. „*Józanság*“, a magyarországi kékkereszt egyetek közlönye, megjelenik minden hó 15-én. Felelős szerk. *Dr. Deák János* ev. theol. egyetemi tanár, Sopron. Kiadóhiv. Budapest, VII., Szentés u. 36. sz. Előf. évre 12 ezer K. Az alkohol testetleket mérgező veszedelmei ellen küzdő tartalmas kis lap nagyobb terjesztésre tart számot.

6. „*Hegyen épített város.*“ A budai Luther-szövetség egyházi és politikai hetilapja, II. évf. Ára félévre 15.000 korona. *Dr. Varsányi Mátyás* (I. Verböczy utca 28. sz.) szerkesztésében ügyesen és kedvesen összeállított lap. A beküldött 16-ik számban V.-től „*A levert kételyek*“ c. a. Ján. 20, 28 alapján egy tanulságos, biblikus cikket, *Gajdász Páltól* „*Utóhang*“ c. a. egy szép verset, *Neugebauer Vilmos* kir. tanácsos, az orsz. gyermekvédő Liga igazgatójától „*Gyermeküdültetés*“ c. a. könnyetfakasztó, megható történeteket olvashatunk.

7. *Konfirmációi emléklapok* magyar, német, tót nyelven megjelentek a Luther-társaság kiadásában. Gyönyörű evangéliomi s magyar jellegű izléses képpel. A szép rajz Baranya megye Ráczkozár községből származó hívünk *Tábor* (Szemmelroth) *János ifju* művész alkotása. Kedvezményes előjegyzési áron (10 és 15 ezer kor., a 10 ezer koronás is nagyon szép és izléses) megrendelhető *Dr. Kovács Sándor* főtítkárnál V., Hold utca 29. Miután a Luther-társaság könyvkereskedése az eltávozó Szilágyi helyébe új üzletvezetőt kap, az emléklapokat a Hornyánszky-nyomda küldi szét.

A győri ev.-ok lapja „*Erős Várunk*“ is adott ki konfirmációi emléklapokat, melyből azonban eddig mutatvány nem érkezett. Ára úgy tudjuk 20 ezer K darabonkint.

8. *Dr. Masznyik* Endre ny. ev. theol. akad. igazgató (Ercsi, Fejér m.) az Ujtestamentom új magyar fordítására hirdet előfizetőket. Füzve 75, fekete vászonkötés cimnyomattal 90, bőrkötés aranymetszéssel 140 ezer K lesz. 10 példány után egy tiszteletpéldány jár.

9. „*Belmissiói program.*“ Dunántuli ev. püspöki hivatal által megküldve, gondos összeállításban, gazdag tartalommal most jelent meg. Gyakorlati folyóiratunk is igyekezik ehhez alkalmazkodni s a beszédeket, elmélkedéseket erre irányítani.

VIII. Szerkesztői üzenet.

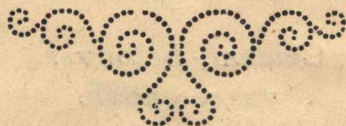
E májusi számot is külön füzetben jelentettem meg. Isten segítségével ugyanis e szám — tekintve hogy m. é. adventjén jelent meg az első — a félév végét jelzi. Hálás köszönetet mondok azoknak, kik munkáikkal s előfizetéscikkkel a lapot annyira megerősítették, hogy egész *bizalommal* tekinthetünk a második félév felé.

A sajtónapon ne méltóztassanak elfeledkezni a Lelkipásztorról sem! Minél nagyobb anyagi erő áll rendelkezésemre, annál bővebb és gazdagabb tartalommal jelentethetem meg a lapot. Szeretném ugyanis azt elérni, hogy minden vasárnap és ünnepnapra közölhetnék egy-egy *teljesen kidolgozott beszédet*.

Miután a munkatársak közül sokszor többen ugyanazon ünnepi beszédet dolgozzák ki s küldik be, óhajtandó volna, ha a budapesti lelkészegyesületi gyűlés alkalmából t. munkatársaim s lapunk barátai a munkafelosztás megbeszélése végett, kis értekezletre a gyűlés melletti teremben összejönnének. Ugyanezt az egyet. gyűléskor is megtehetnék.

Eddig már beküldöttek a jun. s júliusi számba pünkösd I. szenth. vasárnapi és szenth. u. 5 vasárnapi beszédek. Május 18—19. kérek pünkösd II. ünnepi, szenth. u. 1, 2, 3, 4, 6, 7. vas. és Luther házasságára vonatk. beszédeket. Kérem már most jelezni, ki mit akar beküldeni, nehogy többen ugyanazt dolgozván ki, ez évre kimaradjon dolgozata a Lelkipásztorból. *A beszédek három nyomtatott oldalnál ne legyenek hosszabbak*, így t. i. több ünnepi beszédet közölhetek.

Hátralékosokat kérem hátralékaik beküldésére s az előfizetés megújítására.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal Magyarbóly,
Baranya megye.

A „Hangya” Termelő Értékesítő és fogyasztási Szövetkezet A Magyar Gazdaszövetség Szövetkezeti Központja,
BUDAPEST, IX. Közraktár-utca 32–34. sz.

A gazdasági megerősödésnek, a földművelés és kisipar boldogulásának, az ország régi erejében való talpraállításánál legbiztosabb eszköze a szövetkezet szervezkedés.

A „Hangya” központ alaptőkéje jelenleg 17.000.000.000 korona.

A „Hangya” szövetkezetek száma Csonkamagyarországon 19.0.1924. évfolyamán a „Hangya” szövetkezeteknek szállított gazdasági és háztartási cikkek értéke 550 000.000.000 korona.

Magyarország megújulásának és gazdasági függetlenségének tesz szolgálatot minden magyar, aki „Hangya” üzletrészeket jegyez. Egy dr. üzletrész 12.000 korona.

Kormányrendelet értelmében a „Hangya” központ a szövetkezetek útján áruelegetbétéket is ellogad tartsaitól, könyvecskék ellenében, a legkedvezőbb kamatoztatás mellett.

Folyószámlabetéteket is elhelyezhetnek a tagok, a Hangya központnál igen kedvező feltételek mellett. Hosszabb időre leötött összegek után magasabb kamat jár.

A tagok idegen pénznemekben fekvő tőkéit megőrzésre átveszi a „Hangya” központ s utánuk előnyös kamatot fizet.

Hamerli József

vasnagykereskedő

Pécs, Király-utca 9. szám alatt.

Telefonszám 3. és 888.

**Cement, betonvas,
vasgerendák.**

Konyhafelszerelések.

*Épület vasalás. :: Kertészeti
cikkek. :: Mezőgazdasági gé-
pek, gépolaj, gépszir, S K F
golyós csapágyak.*

Tejgazdasági felszerelések, gépek.